

Henri Bogaerts (Henricus Adrianus Bogaerts) : de Londense periode (september 1888 - 30 augustus 1891)

Auteur : Ronald Anckaert, Antwerpen, maart 2021

Afb.1 [Henri Bogaerts. Foto uit ca. 1895](#)
in de Katholieke Illustratie (jaargang 37,
nr. 4, 1903) naar aanleiding van zijn over-
lijden op 22 december 1902.

Inleiding :

De biografische literatuur over Henri Bogaerts (Henricus Adrianus Bogaerts, 's-Hertogenbosch, 18 november 1841 (A) - Boxtel, 22 december 1902 (B)), Nederlands kunstschilder, tekenaar, graveur, ondernemer, uitgever, boekhandelaar, uitvinder en oprichter van het bekende kunstreproductiebedrijf voor schilderijen en portretten *Peinture Bogaerts*, vermeldt dat deze uitzonderlijk ondernemende Noord-Brabander zich rond 1889 naar Londen begaf, maar dat er verder geen gegevens bekend zijn over zijn verblijf aldaar.

In het artikel '*Henri Bogaerts, een leven tussen tijdschriften, houtgravures en kunstreproducties. Fotografie in dienst van de reproductie*' ([Altena, M., van de Laar, M. & Stijnman, A.](#), in: Coppens, J., Altena, M. & Wachlin, S. *Het licht van*

(A) [Geboorte-akte Henricus Adrianus Bogaerts, p. 176, bovenaan](#) Erfgoed 's-Hertogenbosch

(B) [Overlijdensakte Henricus Adrianus Bogaerts, aktenummer 165](#) BHIC

de negentiende eeuw. De komst van de fotografie in de provincie Noord-Brabant, p. 169-182, Stichting Brabants Fotoarchief Eindhoven, 1997, 224 p.) schrijven de auteurs op pag. 177, 2de en 3de alinea :

‘Rond 1889 vertrekt Bogaerts naar Londen. Zijn verblijf in de Engelse hoofdstad markeert een blinde vlek in het leven van Henri Bogaerts. Er zijn geen gegevens bekend over de reden en de duur van zijn verblijf. Pas in augustus 1891 zou hij weer terugkeren naar Nederland. Toen Bogaerts zich inschreef in zijn nieuwe woonplaats Boxtel noemde hij zich kunstschilder en vestigde hij daar de Kunstinrichting Peinture Bogaerts.’

In het artikel *‘Een vergeten pionier. Boekdrukker Henri Bogaerts (1842 – 1902)’* (v. Breukelen, R. H. M., 1996, pag. 84 - 93) schrijft de auteur op pag. 90 onder de subtitel ‘De laatste jaren’ enkel het volgende :

‘Bogaerts beproefde intussen zijn geluk in Londen, waaruit hij eind augustus 1891 vertrok om zich bij zijn gezin in Boxtel te voegen’.

Bron : [1996-3Breukelen.pdf \(bossche-encyclopedie.nl\)](#)

De hierboven vermelde artikels zijn zowat de enige gezaghebbende over het leven en werk van Henri Bogaerts die gepubliceerd werden. Marga Altena, Michel van de Laar en Ad Stijnman geven als extra op basis van wetenschappelijk analytisch onderzoek ook een uitvoerige beschrijving van zijn kunstproductieprocedés *‘Peinture Bogaerts’*.

Maar in tegenstelling tot wat zij en van Breukelen beweren, bestaan er wel degelijk betrouwbare bronnen over de Londense periode van Henri Bogaerts. Deze mindere periode in zijn leven bleef bijna 120 jaar lang na zijn overlijden opvallend goed verborgen. Maar begin 2020 vond ik op de website [‘oldbaileyonline.org’](#) een rechterlijk verslag en vonnis dd. 25 november 1889 van een proces wegens bedrog en oplichting tegen Henri Bogaerts en een zekere Bruno Felvert Krantz. Het is de hoofdbron waarop ik mijn onderstaand artikel gebaseerd heb :

Hoofdbron : <https://www.oldbaileyonline.org/browse.jsp?id=t18891118-47&div=t18891118-47> (The Proceedings of the Old Bailey. London’s Central Criminal Court, 1674 to 1913).

De inhoud van dit rechterlijk verslag wordt bevestigd en onderbouwd door vele artikels uit Britse kranten van de maanden oktober, november en december 1889. Ik heb de inhoud van het rechterlijk verslag en van een aantal krantenartikels samengevat in onderstaand artikel. In de tekst verwijzen cijfers tussen haakjes naar bronlinks die onderaan elke bladzijde vermeld worden. De begeleidende teksten bij de afbeeldingen bevatten eveneens links naar het Internet. Als extra

omkadering worden ook een pre-Londense periode (1882 – mei 1888) en een post-Londense periode (september/october 1891 - 1940) kort behandeld.

Samengevat : in september 1888 komt Henri Bogaerts tezamen met zijn oudste zoon Hubert (Hubertus Alouisius Henricus Maria Bogaerts, 's-Hertogenbosch, 19 november 1869 - ?) (C) vanuit Brussel in Londen aan om een patent voor de reproductie van olieverfschilderijen in Engeland in bedrijf te brengen. Volgens Henri Bogaerts zelf is een firma hem nog veel geld schuldig, maar hij wordt blijkbaar niet uitbetaald en krijgt financiële problemen. Eind oktober 1889 wordt hij in Londen tezamen met Bruno Felvert Krantz (een dubieuze 'zakenpartner') gearresteerd op verdenking van uitgebreide zwendel ten nadele van meerdere personen, onder meer het uitschrijven van ongedekte cheques, en wordt tijdens een proces op 25 november 1889 te Londen veroordeeld tot twaalf maanden gevangenisstraf met dwangarbeid. Op 26 oktober 1890 komt hij vrij en begeeft zich pas eind augustus 1891 naar Nederland (Boxtel).

Artikel

Luxewoning te Hampstead

Met de bedoeling om zijn gepatenteerde reproductieprocedures 'Peinture Bogaerts' ook in Engeland te lanceren, reist Henri Bogaerts tezamen met zijn oudste zoon Hubert (toen negentien jaar oud) van hun familiewoning in Brussel naar Londen ((5) : *'I am the prisoner's eldest son—I came to England about twelve months ago with my father— ... '*), waar hij van september 1888 tot en met begin oktober 1889 een huis huurt in de dure buitenwijk Hillside, Mill-road, Hampstead (Londen) (1).

Luxekantoor te Victoria Mansions

Tezamen met een zakenpartner, de Oostenrijkse baron Bruno Felvert Krantz, die in dezelfde wijk woont (2), betreft hij vanaf 8 augustus 1889 een kantoorruimte in Leadenhall Buildings, Leadenhall Street (City of London), dat ze nog dezelfde maand verlaten, en huren van de Westminster Trust Company Ltd. tegen een huurprijs van £ 450,00 per jaar (3) een veel grotere kantoor suite met tien kamers in het prestigieuze Londense Victoria Mansions (district city of Westminster), nr.

(C) [Geboorte-akte van Hubert Bogaerts, aktenummer 710, onderaan links](#) (Erfgoed 's-Hertogenbosch), (1) [Getuigenis van Louisa Marian Palmer](#) (oldbaileyonline.org), (2)(afb.2) [Krantenartikel in 'St. James Gazette' van 26/10/1889, 'Serious charge of fraud'](#) (genesreunited.co.uk), (3) [Getuigenis van Frank Yardley](#) (oldbaileyonline.org), (5) [Getuigenis van Hubert Bogaerts](#) (oldbaileyonline.org)

SERIOUS CHARGE OF FRAUD.

At the Thames Police Court yesterday, Baron Bruno Krantz, described as an Austrian, a "Knight of the Rose of Brazil," and an inventor, residing at Hillside, Mill-road, Hampstead, and Henri de Bogaerts, a Dutchman, whose cards state him to be "General Administrator for Technical and Scientific Department, Bogaerts' Reunited Patents Developing Company, Victoria-mansions, Westminster," also described as an inventor, and living at Mill-road, were charged on a warrant with obtaining £10 15s. from Charles Sykes Kefford, a butcher, of Mile End-road, by means of false pretences. There were a large number of gentlemen present who, it was alleged, had been defrauded by the prisoners by means of worthless cheques. Boniface Knapp, a commission agent, of Maidment-street, Burdett-road, said that on the 9th inst. the prisoner Krantz, in whose service he had been for the last eight weeks, gave him a cheque drawn on Mrs. Adams and made payable to Henri Bogaerts for £8 15s., which he asked the witness to get cashed for him, which he did. The prisoner afterwards asked the witness to change three more cheques for him. They were all drawn on Lloyd's Bank, Piccadilly. The witness went to the bank and asked if Mrs. Adams had an account there. He was told she had, and the witness then got the cheques cashed. When the witness handed the money to Krantz the prisoner paid him his wages out of it, and £5 on account of his father, who was to have £100 a year for teaching his (Krantz's) sons. Detective-sergeant J. Gibbons said he had made inquiries in the case, and found the prisoners were in partnership in what appeared to be a bogus company, at 32, Victoria-mansions. The cheques had been passed wholesale, including three for £100 each. To show the magnitude of the prisoners' ransactions, a memorandum was found on them to purchase the Albert Palace for £25,000. He should be able to show that the prisoners were not worth twenty-five pence. Detective-sergeant Bradshaw said that on Krantz were found twenty-nine pawn tickets, relating to diamond rings and other valuable property. Mr. Saunders remanded the prisoners.

Afb.2 Artikel in '[St. James's Gazette](#)' van 26 oktober 1889 over de zaak Bogaerts-Krantz. Opvallend is het verschil in schrijfwijze van de naam Bogaerts. In het begin van het artikel schrijft de krant 'Henri de Bogaerts, a Dutchman', in het midden het correcte 'Henri Bogaerts' (genesreunited.co.uk)

Afb.3 [Victoria Mansions, Westminster, London \(1882\)](#). (stcroixarchitecture.com)

4, op de derde verdieping, gelegen aan South Lambeth Road (4)(2). Vanuit deze kantoren zou Bogaerts in de toekomst als technisch directeur de reproductie van olieverfschilderijen volgens een van zijn patenten leiden (5). Op zijn business cards staat '*General Administrator for Technical and Scientific Department, Bogaerts Reunited Patents Developing Company, Victoria Mansions, Westminster*' (6).

Bogaerts maakte in mei 1889 kennis met Krantz, die bediende was in de kantoren van Richard Koehler van *Richard Frowan and Son*, Victoria Street 64 te Londen. In

zijn getuigenis tijdens het fraudeproces tegen Krantz en Henri Bogaerts aan 'The Old Bailey' van Londen op 25 november 1889 zegt Hubert Bogaerts immers : '... —he (= Henri Bogaerts, n.v.d.r.) made the acquaintance of Krantz through Frowan and Co., of 64, Queen Victoria Street— ...' en '... —he met Krantz in Koehler's office about six months ago, and was introduced to him— ...'. Gaat men van de datum van het proces, 25 november 1889, zes maanden terug, dan belandt men halverwege de maand mei 1889. Rond dit tijdstip maakte ook Hubert zelf kennis met Krantz : '... —I made Krantz's acquaintance about six months ago—I met him at Koehler's, 146, Queen Victoria Street— ...' (5).

Bogaerts en Krantz, die zich beiden aan het publiek voorstellen als uitvinders (6)(2)(7), huurden de kantoren te Victoria Mansions tot de laatste week van oktober 1889 (8). Volgens Krantz werden er vanaf 30 augustus voorbeelden van olieverfschilderijen tentoongesteld, geproduceerd volgens de patenten van Bogaerts, olieverfschilderijen die op het continent heel bekend waren en geproduceerd werden in een bedrijf in België (3). Met dit bedrijf bedoelde Krantz de fotomechanische drukkerij *Société Anonyme Les Arts Graphiques*, Rue du

(2)(afb.2) [Krantenartikel in 'St. James Gazette' van 26/10/1889, 'Serious charge of fraud'](#) (genesreunited.co.uk), (3) [Getuigenis van Frank Yardley](#) (oldbaileyonline.org), (4) [Getuigenis van William Shepherd, William Hill, Frank Yardley](#) (oldbaileyonline.org), (5) [Getuigenis van Hubert Bogaerts](#) (oldbaileyonline.org), (6)(afb.4a,b) [Krantenartikel in 'The Standard' van 13/11/1889, 'Police intelligence. Thames'](#) en [vervolg](#) (genesreunited.co.uk), (7) [Krantenartikel in 'The Pontypridd Chronicle and Workman's News' van 15/11/1889, 'Strange charge of swindling'](#) (genesreunited.co.uk), (8) [Getuigenis van Eugene Bradshaw](#) (oldbaileyonline.org)

POLICE INTELLIGENCE.

THAMPS.

Baron Bruno Felvert Krantz, an Austrian, described as a "Knight of the Rose of Brazil," and an inventor, residing at Hillside, Mill-road, Hampstead, and Henry De Bogaerts, a Dutchman, whose visiting cards state him to be "General Administrator for Technical and Scientific Department, Bogaert's Reunited Patents Developing Company, Victoria Mansions, Westminster," and also described as an inventor, living at Mill-road, were again brought up, charged with obtaining a large amount of money and goods from different people by means of fraud. —The following fresh evidence was now given:—Miss Adams, recalled, produced a letter written by Krantz, undertaking to get money to pay off the mortgage on her property. The letter bore the names of the two Prisoners. Krantz told her his company had funds at the Bank of England which he could not touch until a certain date. She took two sums of 6*l.* and 18*l.* to Krantz, which was to cover a cheque for 25*l.* which she had given to Krantz, and which he had parted with, although he had promised not to do so. Witness gave him the money to hand to the person to whom he had given the cheque.—Mr. W. Dabuney, of the Bank of England, said the Prisoners, together or separately, had no account at the Bank of England.—S. Hayman, clerk in the office of the Registrar of Joint-stock Companies, Somerset House, said he had searched the register, and no company of the name of Bogaerts' Reunited Patents Developing Company had been registered. Bogaerts' Universum Company had been registered. Witness produced a file of proceedings of Bogaerts' Engravings Company, which was registered on the 6th March, 1888. That stated the company had a capital of 30,000*l.* in 1*l.* shares, and the office in Queen Victoria-street. There was also a contract between the company and Bogaerts for the issue to the latter of 29,993 shares of 1*l.* to be paid by the company to Bogaerts. There were also seven shareholders of 1*l.* each. The object of the company was

Afb.4a Artikel in 'The Standard' van 13 november 1889 (deel 1) over de zaak Bogaerts-Krantz, met onder meer vermelding van '*Bogaerts Engraving Company Ltd.*'
(genesreunited.co.uk)

to develop the patents taken out by Bogaerts. The last registered address of the company was 46, Victoria-street, and no notice of change of address had been given.—Evidence was given of the Prisoners taking rooms in Leadenhall-buildings. They had about 40% worth of furniture in the two rooms, and that was sold to the incoming tenant by Krantz's instructions. The housekeeper handed the money to the landlord, in payment of the rent and for cleaning the offices. No samples or goods came for them.—Mr. Frank Jago, secretary of the Westminster Trust (Limited), said the Trust was the owner of Victoria-mansions. The Prisoners engaged ten rooms in the mansions in August, at a rental of 450% a year. The offices were furnished, and the Trust Company had now possession of the furniture. The Prisoners were arrested before any rent became due.—Mr. W. E. Dipple, salesman to Messrs. Atkinson and Co., house furnishers, Westminster-bridge-road, said on the 5th September Krantz selected articles of furniture to the value of 100%, and promised a cheque in a few days; but it did not come. Witness called and saw Krantz, who said the company was a French one, and all accounts had to be passed through the head office in Paris. On one occasion he called Witness's attention to a plan of the Albert Palace, and said his company were purchasing that building for their works, and had paid the first instalment of the purchase money, and were about to complete the purchase through the Court of Chancery. Goods to the value of 217%. 9s. 10d. were then delivered. No money was paid for the goods.—Mr. B. A. Cheberton, articled clerk to Mr. Diamond, Newman's-court, Cornhill, solicitor for the liquidators of the Albert Palace, said proposals for the purchase of the palace would have to come to his firm. The Bogaerts Reunited Patents Company had not purchased the palace, and no deposit had been paid.—Detective-sergeant Bradshaw said, when he arrested Bogaerts, both Prisoners said, "We are very sorry. We know we have done wrong, and there was no money to meet the cheques."—Mr. Saunders committed both Prisoners for trial.

Afb.4b Artikel in 'The Standard' van 13 november 1889 (deel 2) over de zaak Bogaerts-Krantz, met onder meer vermelding van 'Bogaerts Engraving Company Ltd.'
(genesreunited.co.uk)

Lombard 23 te Brussel (9) of de *Société Anonyme Imprimerie artistique internationale procédé Bogaerts*, Rue du Boulet 27/29, ook te Brussel (10).

Bogaerts Engraving Company Ltd.

Voor de productie van de reproducties van olieverfschilderijen werd op 6 maart 1888 *Bogaerts Engraving Company Ltd.* opgericht (11), Queen Victoria Street 46, Londen (district City of Westminster) met een nominaal aandelenkapitaal van £ 30.000,00 in aandelen van £ 1,00. Er bestond een contract tussen het bedrijf en Henri Bogaerts voor de uitgifte van 29.993 aandelen van £ 1.00 ten gunste van Bogaerts en door het bedrijf aan hem te betalen ((6) : ‘... *to be paid by the company to Bogaerts.*’). Er waren zeven aandeelhouders met telkens een aandeel van £ 1,00 (12). Het doel van *Bogaerts Engraving Company* was om de patenten die Bogaerts ontwikkeld had in bedrijf te brengen in Engeland ((6) : ‘*The object of the company was to develop the patents taken out by Bogaerts.*’). Het bedrijf werd voor 1916 ontbonden. Begin oktober 1889 zijn volgens Krantz de machines voor de vervaardiging van de olieverfschilderijen echter nog niet in Londen aangekomen (13). De fabriek bevond zich te Hampstead, Clayton Road 40 (5), maar een krantenartikel van 2 februari 1890 in 'Lloyd's Weekly London Newspaper' vermeldt 'Gayton-road, Hampstead' (14). Op de locatie Victoria Street 46 bevonden zich de kantoren (12).

Onderhandelingen verkoop patent

Ondertussen onderhandelde Henri Bogaerts met Krantz om zijn patent te verkopen. Op de rechtszitting tegen zijn vader in Londen op 25 november 1889 getuigt Hubert Bogaerts (5) : ‘.—*my father was treating with him (= Krantz, n.v.d.r.) to sell his patent—Krantz told us he should get £30,000 from his relatives in Paris; that he should get £3,000 at once for rent; that he had not been paid for a long time, but was expecting it every day—*’. Mogelijk werd Henri Bogaerts door Krantz misleid (zie titel ‘Proces’ op blz. 15). Meer dan waarschijnlijk is het patent dat Bogaerts wilde verkopen het patent van 16 augustus 1887 (een zinkografisch proces dat graveerwerk op hout, koper of staal imiteert) dat Henri Bogaerts verkreeg door zijn werkzaamheden voor de fotomechanische drukkerij *Société Anonyme Les Arts Graphiques*, Rue du Lombard 23 te Brussel, waar hij van

(5) [Getuigenis van Hubert Bogaerts](#) (oldbaileyonline.org), (6) (afb.4a,b) [Krantenartikel in ‘The Standard’ van 13/11/1889, ‘Police intelligence. Thames’ en vervolg](#) (genesreunited.co.uk), (9) [Almanakken namen 1889 : 'Bogaerts H. Directeur de la Société LES ARTS GRAPHIQUES p. 183](#) Archief Brussel, (10) [Almanakken beroepen 1889 : ‘Imprimerie artistique internat., p. 525](#) Archief Brussel, (11) [Bogaerts Engraving Company Ltd.](#) National Archives, (12) [Getuigenis van Samuel Hayman](#) (oldbaileyonline.org), (13) [Bruno Krantz in getuigenis van Louisa Marian Palmer](#) (oldbaileyonline.org), (14) [Krantenartikel in 'Lloyd's Weekly London Newspaper' van 2/2/1890, 'A Company Summoned'](#) (genesreunited.co.uk)

december 1886 tot in augustus 1888 directeur was (15). Op de rechtszitting verwijst Hubert Bogaerts trouwens naar een gelijkaardig patent : *'my father was connected with the patent engraving process, an imitation of woodcutting'* (5). Verder verklaart hij in zijn getuigenis dat dit voornoemd patent gelinkt is aan een procedé voor de reproductie van authentieke olieverfschilderijen, tekeningen en foto's : *'... in connection with a process for the reproduction of oil paintings, drawings, and photographs from nature ...'* (5). Dit procedé vertegenwoordigt het oudste patent van Henri Bogaerts, nl. U.S. patent 212887, ingediend op 17 december 1878 en geaccepteerd op 4 maart 1879. Het patent beschrijft een verbetering van het procedé voor de reproductie van olieverfschilderijen op paneel en andere oppervlakken (vooral canvas) (16).

Financiële problemen

Vanaf begin oktober 1889 blijkt Henri Bogaerts financiële problemen te hebben, want hij heeft de huur voor het huis in Hampstead slechts tot en met juni 1889 betaald. Hij zegt zijn verhuurster (Louisa Marian Palmer) dat een firma hem nog een hoop geld schuldig is en dat, wanneer die firma hem betaald heeft, hij de huur van het derde kwartaal zal voldoen ((1) : *'... he (= Henri Bogaerts, n.v.d.r.) said that the firm would pay it— ... —he said that they owed him a lot of money, and when they paid him he would pay me (= Louisa Marian Palmer, n.v.d.r.) — ...'*), maar wat niet gebeurde. Het is niet duidelijk over welke firma Bogaerts het heeft. Hij kan de Engelse firma *Bogaerts Engraving Company Ltd.* bedoelen (die hem contractueel £ 30.000,00 moest uitbetalen, zie titel 'Bogaerts Engraving Company Ltd.' op blz. 8), maar in de Brusselse registers van 1889 komt hij ook nog voor als directeur-administrateur van de *Société Anonyme Imprimerie artistique international procedé Bogaerts*, Rue du Boulet 27/29, waar hij sinds december 1886 deze functie droeg (10)(17)(18). De huur voor het kantoor in Leadenhall Street, dat ze niet opzegden, werd voor £ 41,00 gedeeltelijk voldaan door de verkoop van de meubels aan een nieuwe huurder (20). De in de kantoren in Victoria Mansions geleverde meubels en uitgevoerde werken voor een bedrag van ca. £ 217,00 werden niet betaald (21).

(1) [Getuigenis van Louisa Marian Palmer](#) (oldbaileyonline.org), (5) [Getuigenis van Hubert Bogaerts](#) (oldbaileyonline.org), (10) [almanakken beroepen 1889 : 'Imprimerie artistique internat. ...', p. 525](#) Archief Brussel, (15) [Les Arts Graphiques S.A. 'Activity' : 'Patent of 16.8.1887 ...'](#) fomu.atomis.be, (16) [U.S. patent 212887 van 4 maart 1879, op naam van Henri Bogaerts](#) U.S. Patent and Trademark Office, (17) [Almanakken inwoners 1887 : 'Bogaerts H. direct. Administ. de la ...', p. 299](#) Archief Brussel, (18) [Almanakken inwoners 1888 : 'Bogaerts H. direct.-adminst. de la ...', p. 319](#) Archief Brussel, (20) [Getuigenis van William Hill](#) (oldbaileyonline.org), (21) [Getuigenis van William Edward Dipple](#) (oldbaileyonline.org), (65) [Patent 11136 van Henri Bogaerts \(Les Arts Graphiques S.A.\) dd. 16/8/1887. The Photographic News, 20/4/1888](#) (books.google.be)

Arrestatie

Op 25 oktober 1889, nog voordat de eerste huurtermijn van hun kantoren te Victoria Mansions zou vervallen, worden Krantz en Henri Bogaerts na veelvuldige klachten gearresteerd (8)(22) op bevel van grootstedelijk politierechter [Thomas William Saunders Esq.](#), (2) onder meer wegens het uitschrijven van ongedekte cheques en het frauduleus verkrijgen van geldsommen. Zij gaven zich ook uit als directeurs van de firma's '*Bogaerts Reunited Patents Developing Company*', '*Bogaerts Patents Developing Company*', '*Bogaerts Free Correspondence Company*', '*Bogaerts Provident Sick Benefit Society*', '*Bogaerts Panorama Company*' en '*Bogaerts Universal Company*'. Maar in het *Registrar's Office of Joint Stock Companies*, gevestigd in Somerset House (Londen), was geen spoor van deze firma's terug te vinden. Enkel *Bogaerts Engraving Company Ltd.*, Queen Victoria Street 46, London, werd wettelijk geregistreerd en was dus een legitiem bedrijf (12). Op 13 november 1889 worden Bogaerts en Krantz door Saunders naar de rechtbank verwezen (6).

Beschuldigd van uitgebreide zwendel

Hoe ver Bruno Krantz en Henri Bogaerts met hun kluwen niet bestaande bedrijven gegaan waren, bewijst onder meer hun advertentie van 26 oktober 1889 in bv. de '*Volunteer Service Gazette and Military Despatch*' (23). Krantz gaf zich hierin uit als 'Chancellor' en Bogaerts als 'Governor' van de '*Bogaerts' Reunited Patent Developing Company*', Victoria Mansions, Westminster, London, S.W. Opmerkelijk is de toevoeging '*de*' tussen 'Henri' en 'Bogaerts', waardoor het leek alsof Henri Bogaerts van adel was. Vandaar de naam 'Henri *de* Bogaerts' in de vele Britse krantenartikels over de zaak Krantz-Bogaerts vanaf het verschijnen van boven vermelde advertentie. In een krantenartikel van 26 oktober 1889 in onder meer '[St. James's Gazette](#)' ('Serious Charge of Fraud') (2) worden zowel de namen 'Henri *de* Bogaerts' als het correcte 'Henri Bogaerts' gebruikt. In dit artikel staat dat Krantz en Bogaerts het toenmalige Albert Palace (dat in 1888 permanent gesloten werd) voor de som van £ 25.000,00 wilden kopen, wat bevestigd wordt door hun advertentie van 26 oktober in de '*Volunteer Service Gazette and Military Despatch*' waarin staat dat de '*Bogaerts' Reunited Patents Developing Company*' het Albert Palace in het Battersea Park van Londen effectief gekocht heeft. Maar

(2)(afb.2) [Krantenartikel in 'St. James Gazette' van 26/10/1889, 'Serious charge of fraud'](#) (genesreunited.co.uk), (6)(afb.4a,b) [Krantenartikel in 'The Standard' van 13/11/1889, 'Police intelligence. Thames'](#) en [vervolg](#) (genesreunited.co.uk), (8) [Getuigenis van Eugene Bradshaw](#) (oldbaileyonline.org), (12) [Getuigenis van Samuel Hayman](#) (oldbaileyonline.org), (22) [Getuigenis van John Gibbons](#) (oldbaileyonline.org), (23)(afb.5) [Krantenadvertentie in 'Volunteer Service Gazette and Military Despatch' van 26 oktober 1889, 'Bogaerts' Post Paid Correspondence'](#) (genesreunited.co.uk)

BOGAERTS'
POST PAID CORRESPONDENCE.
DISTRIBUTED GRATUITOUSLY.

1st Edition, 100,000 Copies, as certified
by official proofs.

**BOGAERTS' REUNITED DEVELOPING
COMPANY,**
VICTORIA MANSIONS,
WESTMINSTER, LONDON, S.W.

BOGAERTS' UNIVERSUM.

THE Superior Administration of the BOGAERTS
REUNITED PATENTS DEVELOPING COMPANY
have the pleasure to intimate that they have purchased
the building formerly known as the Albert Palace,
Battersea Park, London, with the grounds, &c., thereto
belonging, to which they have given the name of
"BOGAERTS' UNIVERSUM."

The resources of the Company are practically un-
limited and will be especially employed in the practical
development of the numerous and valuable Patents and
Inventions which the Company possess, which are applic-
able to Commerce, Industry, Science, Art, Education, and
Philanthropy.

The Company will immediately proceed to establish
a permanent sample exhibition of English and Colonial
Productions, to which the attention of Manufacturers,
Importers, Exporters, and others, is respectfully drawn.

The Administrators of the Company will be pleased to
give any information that may be desired.

For the Bogaerts' Reunited Patent Developing Company—

HENRI DE BOGAERTS,
Governor.

B. FELVERT-KRANTZ,
Chancellor.

J. E. PERRY,
General Secretary.

L'ABBÉ M. F. PERRIER,
Scientific Counsellor.

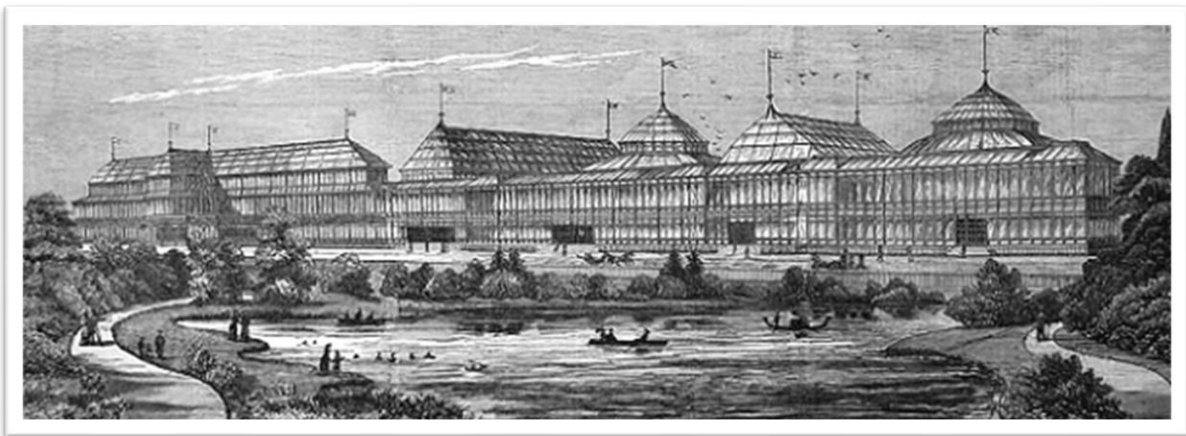
F. BERLINER,
Director for Exhibition.

FRANK C. MOODY,
General Inspector.

Afb.5 Advertentie van de niet-geregistreerde 'Bogaerts' Reunited Patent Developing Company' in 'Volunteer Service Gazette and Military Despatch' van 26 oktober 1889 (genesreunited.co.uk)

volgens het getuigenis van Edmund Allabone Cheverton (klerk verbonden aan een advocatenkantoor dat optrad als curator van het Albert Palace) op het fraudeproces tegen Krantz en Bogaerts aan 'The Old Bailey' van Londen op 25 november 1889 (24), hadden noch Krantz noch Bogaerts een voorstel gedaan tot en/of onderhandeld over de aankoop van het complex. Opmerkelijk in hun advertentie van 26 oktober is ook de bewering *'The resources of the Company are practically unlimited ...'*, terwijl zij ongedekte cheques uitschreven en geen geld hadden om de huur van hun kantoren en woningen te betalen.

Bij de *London Joint Stock Bank* hadden zij een aanvraag ingediend tot opening van een bankrekening voor de niet geregistreerde *'Bogaerts' Reunited Patents Developing Company'*. In deze aanvraag stond dat het bedrijfskapitaal £ 3.000.000,00 bedroeg en dat Krantz en Bogaerts twintig aandelen hadden aan £ 5.000,00 per aandeel (25). Krantz beweerde zelfs dat zij een patent uitgebracht hadden waarvoor zij £ 1.250.000,00 zouden ontvangen (26)(27). In een krantenartikel van 1 november 1889 in onder meer 'St. James's Gazette' (25) over een voorleiding voor het Thames Police Court op 30 oktober 1889 tijdens hun voorlopige hechtenis, worden Krantz en Bogaerts door procureur Sims er dan ook op basis van het voortschrijdend onderzoek van beschuldigd in Londen gedurende jaren een uitgebreid systeem van zwendel onderhouden te hebben. Dit laatste is, althans wat Henri Bogaerts betreft, opmerkelijk, omdat hij volgens de voorhanden zijnde gegevens pas sinds september 1888 in Londen was (1) en op 25 oktober 1889 gearresteerd werd, waartussen dus een periode van slechts ongeveer een jaar

Afb.6 [Het Albert Palace in Battersea Park \(Wandsworth, Londen\), 1884](#) (medium.com).

(1) [Getuigenis van Louisa Marian Palmer](#) (oldbaileyonline.org), (5) [Getuigenis van Hubert Bogaerts](#) (oldbaileyonline.org), (24) [Getuigenis van Edmund Allabone Cheverton](#) (oldbaileyonline.org), (25)(afb.7) [Krantenartikel in 'St. James's Gazette' van 1 november 1889, 'The Charge of Swindling against a baron. Treasury Prosecution'](#) (genesreunited.co.uk), (26) [Krantenartikel in 'Het Nieuws van den Dag' van 11 november 1889, 5e blad, 'Gemengd Nieuws', 1e art.](#) (delpher.nl), (27) [Getuigenis van Eliza Adams](#) (oldbaileyonline.org)

THE CHARGE OF SWINDLING AGAINST A BARON. TREASURY PROSECUTION.

At the Thames Police Court yesterday, Baron Bruno Felvert Krantz, described as an Austrian, a "Knight of the Rose of Brazil," and an inventor, residing at Hillside, Mill-road, Hampstead; and Henry de Bogaerts, a Dutchman, also described as an inventor, living at Mill-road, were brought up, on remand, charged with obtaining a large amount of money from various persons by means of fraud. In connection with this case, John Knapp, sixty-eight, a schoolmaster, of 3, Maidment-street, Mile-end, surrendered to his recognizance to answer a charge of fraud. Mr. Sims now appeared to prosecute on behalf of the Treasury; Mr. George Hay Young defended Knapp, and Mr. Turrell De Bogaerts. On the last occasion it was stated that Krantz and De Bogaerts had victimized a large number of tradesmen throughout London, more especially those at the West-end. In addition to the addresses given, they had one at Hounslow, a house at Clapham, offices in Farringdon-street, also at 91A, Hatton-garden, Victoria-street, and a suite of ten rooms at Victoria-mansions, which were let to them at a rental of £450. Mr. Sims, in opening the case, said he would withdraw the charge against Knapp, who was accordingly discharged. Continuing, Mr. Sims said the result of inquiries made about the other prisoners showed that they had been carrying on an extensive system of swindling in the metropolis for years.

Detective-sergeant Gibbons said he found on Krantz a number of cheques, four of which were drawn on Lloyd's Bank and signed "Eliza Adams" in each case. They were all in favour of H. Bogaerts. He also found thirty pawn-tickets. The latter related to things pledged from June, 1880, and referred to clocks, bracelets, gold rings, and other valuable property. There was also a bill from Messrs. D'Almaine for two pianos for £100; one for supplying twelve rosettes of the "Rose of Brazil." There was an application to open an account at the London Joint-Stock Bank. In this it stated the prisoners between them held twenty shares in the Bogaerts Company for £5,000 each. The prospectus of the company stated that it had a capital of £3,000,000. It also stated that they had purchased the Albert Palace, and that the resources of the company "were practically unlimited." Krantz was described as "Chancellor" of the company. Another paper showed that the prisoners were going to pay some one £10,000 for introducing the business to them. There was also a letter addressed to the prisoners from the Hansard Publishing Union, stating that the name of Mr. Hansard and Sir Henry Isaacs had been mentioned in the City in connection with the Albert Palace, and asking that their names should be withdrawn, as neither gentleman had anything to do with the project.

Knapp was called as a witness. He said he was engaged as a clerk by Krantz, who said he was an inventor, and spoke of schemes by which persons were to obtain ready prepared dinners by merely touching a knob, and were to ride about without effort on "bicycles without wheels," all which the witness believed. For these and other purposes a company with a capital of £40,000,000 was to be formed. Some further evidence having been given, the prisoners were again remanded.

Afb.7 Artikel in '[St. James's Gazette](#)' van 1 november 1889 over de zaak Bogaerts-Krantz, met onder meer de beschuldiging van zwendel door procureur Sims ([genesreunited.co.uk](#))

ligt. In 1888 verwierf hij in Brussel op de Internationale Tentoonstelling voor Kunsten, Wetenschappen en Nijverheid met zijn werkzaamheden voor *Les Arts Graphiques* en/of *la Société Anonyme Imprimerie artistique internationale procédé Bogaerts* een erediploma en een gouden medaille (28)(29), wat aantoont dat hij zich vóór september 1888 nog niet in Londen bevond. Dit wordt bevestigd door zijn zoon Hubert Bogaerts tijdens een kruisverhoor ('*Cross-examined*') op het fraudeproces tegen zijn vader en Krantz, waar hij onder meer zegt dat zijn vader in maart 1888 niet in Engeland was : '*My father came to England about a year ago—he at once went to Hillside, Hampstead—he was not in England in March, 1888— ...*' (5).

Afb.8 Briefhoofd van een brief dd. 5/10/1925 van *Kunstinrichtingen H. Bogaerts & Co.* met in het rode kader vermelding van de onderscheidingen behaald door Henri Bogaerts in 1888 te Brussel (29).

(5) [Getuigenis van Hubert Bogaerts](http://oldbaileyonline.org) (oldbaileyonline.org), (28) [V. Breukelen, R.H.M. \(1996\). Een vergeten pionier. Boekdrukker Henri Bogaerts \(1842-1902\), p. 89 ; 'Een geëerd man'.](#) In : 's-Hertogenbosch : driemaandelijks tijdschrift over de geschiedenis van 's-Hertogenbosch, 1996, p. 84-93. Stadsarchief 's-Hertogenbosch, 1993-1998 (bossche-encyclopedie.nl), (29) [Bron : Brabants Historisch Informatie Centrum \(BHIC\)](#) 's-Hertogenbosch. Archief : 1806 documentatie Boxtel, 1062 Henri Bogaerts - Kunstinrichtingen - Peinture Bogaerts./z.j.

Opvallend in het krantenartikel van 1 november 1889 (25) is nog het aantal adressen dat Krantz en Bogaerts in Groot-Londen (Londen) bleken te hebben buiten die van hun woningen te Hillside (Hampstead), buiten het adres Victoria Street 46 van het legitieme *Bogaerts Engraving Company Ltd.* in district City of Westminster en buiten het adres van hun kantoor te Victoria Mansions 4, South Lambeth Road, ook in City of Westminster. Zo hadden ze nog een adres te Hounslow (Borough of Hounslow in het zuidwesten van Groot-Londen), een huis te Clapham (een district van Zuid-Londen, Borough of Lambeth), kantoren in Farringdon Street (gelegen in Oostcentraal Londen, City of London) en kantoren in Hatton Garden 91A (een straat in het district Holborn, Borough of Camden). Meer dan waarschijnlijk vertegenwoordigen deze adressen vier van het zestal nepbedrijven die door Krantz en Bogaerts in het leven werden geroepen. De advocaat die op 30 oktober 1889 tijdens de voorleiding voor het Thames Police Court de verdediging van Bogaerts op zich nam was een zekere Turrell (25). Op basis van nieuw aangevoerd bewijsmateriaal werd de voorhechtenis van Krantz en Bogaerts verlengd (25). Op 12 november 1889 werden zij door politierechter Saunders naar de rechtbank verwezen (6).

Proces

Op 25 november 1889 staan Henri Bogaerts en Bruno Krantz terecht voor het Central Criminal Court ('The Old Bailey') van Londen voor de aanklacht van gezamenlijke oplichting van meerdere personen (30). De hoofdaanklacht is het onder valse voorwendsels verkrijgen van cheques van Eliza Adams, een Londense hoteluitbaatster (25)(27). Hubert Bogaerts werd opgeroepen als getuige voor de verdediging van zijn vader (5). Krantz pleitte schuldig (31). Henri Bogaerts echter verkoos zich te verdedigen omdat hij van mening was onschuldig te zijn en het slachtoffer te zijn geweest van Krantz (32), maar ook van een zekere kolonel J.E. Perry (27) (8). Deze had de 'functie' van 'General Secretary' bij het onbestaande '*Bogaerts' Reunited Patent Developing Company*' (23). Sergeant Eugene Bradshaw getuigde in de rechtszaal: '*I arrested Bogaerts, and Gibbons arrested Krantz, on 27th October—they were brought together to Westminster Bridge Railway Station, where Bogaerts said, "We are very sorry; we know we have done*

(5) [Getuigenis van Hubert Bogaerts](#) (oldbaileyonline.org), (6) [Krantenartikel in 'The Standard' van 13/11/1889, 'Police intelligence. Thames'](#) en [vervolg](#) (genesreunited.co.uk), (8) [Getuigenis van Eugene Bradshaw](#) (oldbaileyonline.org), (23) [Krantenadvertentie in 'Volunteer Service Gazette and Military Despatch' van 26 oktober 1889, 'Bogaerts' Post Paid Correspondence'](#) (genesreunited.co.uk), (25) [Krantenartikel in 'St. James's Gazette' van 1 november 1889, 'The Charge of Swindling against a baron. Treasury Prosecution'](#) (genesreunited.co.uk), (27) [Getuigenis van Eliza Adams](#) (oldbaileyonline.org), (30) ['Deception : fraud' \(bovenaan in het gerechtelijk verslag\)](#) (oldbaileyonline.org), (31) ['Krantz pleaded guilty' \(bovenaan in het gerechtelijk verslag\)](#) (oldbaileyonline.org), (32) [Krantenartikel in 'Lloyd's Weekly London Newspaper' van 1/12/1889, 'Trials at the Old Bailey'](#) (genesreunited.co.uk)

wrong, and there is no money to meet the cheques, and Colonel Perry is no good"—he laid stress on Perry, as if he had led him into it—I noted that down at the time—... ' Dat Henri Bogaerts van mening was het slachtoffer te zijn geweest van Krantz, zoals vermeld in het artikel in de Britse krant 'Lloyd's Weekly London Newspaper' van 1 december 1889 ('Trials at the Old Bailey') (32), kan in verband gebracht worden met een vermelding in een artikel van de Nederlandse krant 'Het Nieuws van den Dag' van 11 november 1889 : "*Baron Krantz schijnt de hoofdleider te zijn geweest.*" (zie ook 'Nederlandse krantenartikels', pag. 37) Maar omdat in de loop van het onderzoek door het aangevoerde bewijsmateriaal aan het licht gekomen was dat de meeste cheques die door Krantz frauduleus verkregen waren door Henri Bogaerts getrokken en ondertekend werden ((25) : '*They were all-in favour of H. Bogaerts.* '), bevond de jury Bogaerts schuldig (32). Zowel Bogaerts als Krantz werden veroordeeld tot twaalf maanden gevangenisstraf met dwangarbeid (36), uit te voeren in Pentonville Prison (Barnsbury, Noord Londen) van 25 oktober 1889 tot 25 oktober 1890 (37) (38).

Afb.9 [Pentonville Prison in Barnsbury, Noord Londen](#). Tekening in 'The Illustrated London News', 13 augustus 1842 (lookandlearn.com).

(25) [Krantenartikel in 'St. James's Gazette' van 1 november 1889, 'The Charge of Swindling against a baron. Treasury Prosecution'](#) (genesreunited.co.uk), (32) [Krantenartikel in 'Lloyd's Weekly London Newspaper' van 1/12/1889, 'Trials at the Old Bailey'](#) (genesreunited.co.uk), (36) ['Guilty on both counts— Twelve Months' Hard Labour each'](#) (onderaan in het gerechtelijk verslag) (oldbaileyonline.org), (37) [England & Wales, Crime, Prisons & Punishment, 1770-1935. Henri Bogaerts](#) (genesreunited.co.uk) & [Old Bailey Proceedings, Newgate Calendar of Prisons, England and Wales Criminal Registers](#) (digitalpanopticon.org), (38)(afb.10a,b) [Home Office; Calender of prisons; Henri Bogaerts & Bruno Felvert Krantz; Pentonville Prison 25-10-1889 tot 25-10-1890](#). Lijnen 101 & 102, pag. 28 C & 29 C). Detail op pag. 17-18 (genesreunited.co.uk)

No.	NAME.	Age.	TRADE.	Degree of Instruction	Name and Address of Committing Magistrate.	Date of Warrant.	When received into Custody.
93	Thomas Burton	50	Labourer....	Imp.	J. Vaughan, Esq. Bow-street Police Ct.	1889. 11th Nov..	1889. 11th Nov..
94	Jeremiah Phipps	33	Labourer....	Imp.	H. Smith, Esq..... Clerkenwell Police Ct.	Ditto ..	Ditto ..
95	Thomas Gibbons	18	Labourer....	Imp.	Ditto	Ditto ..	Ditto ..
96	James Driscoll	49	Labourer....	Imp.	E. Baggallay, Esq. West Ham Police Ct.	Ditto ..	Ditto ..
97	Moss Michaels	36	Dealer	N.	Ald. J. Renals	12th Nov..	5th Nov..
98	George Clements	25	Porter	Imp.	A. de Rutzen, Esq..... Marylebone Police Ct.	Ditto ..	Ditto ..
99	Alfred Smith	19	Fireman	N.	Ditto	Ditto ..	Ditto ..
100	Henry Daniel.....	34	Sorter	Imp.	J. Vaughan, Esq. Bow-street Police Ct.	Ditto ..	4th Nov..
101	Henri Bogaerts	47	Inventor ..	Well	T. W. Saunders, Esq.,.... Thames Police Court.	Ditto ..	25th Oct...
102	Bruno Felvert Krantz	45	Inventor	Well	Ditto	Ditto ..	Ditto ..

Afb.10a [Gevangenisregister van Pentonville Prison \(1889\)](#) met registratie van Henri Bogaerts (lijn 101) en Bruno Felvert Krantz (lijn 102). (genesreunited.co.uk)

Offence as charged in the Indictment.	When tried.	Before whom tried.	Verdict of the Jury.	Particulars of Previous Convictions charged in the Indictment and proved in Court.	Sentence or Order of the Court.	No.
Attempting to procure Martha Burton, a girl under the age of 21, to have carnal intercourse with - name. Indecently assaulting two boys &c.	1889. 21st Nov..	Common Serjeant	Guilty of Indecent Assault.		1 Calendar Month (without hard labour) Pentonville Prison.	93
Robbery with violence on David Tatham, and stealing from him 9s., a key, and 2 knives.	Ditto ..	Ditto	Guilty of Robbery with Violence after previous conviction of felony.	4 Calendar Months, 26th April, 1889 (stealing watch), London Sessions, as Patrick Quinlan.	10 Calendar Months, Pentonville Prison.	94
Ditto	Ditto ..	Ditto	Not Guilty of Robbery with Violence.			95
Maliciously attempting to set fire to a certain dwelling-house, persons being therein.		Bill Ignored.	Discharged.			96
Stealing 10 silk mufflers and 2 pieces of silk, value £5, the goods of John Myer Curwell and others.	18th Nov..	Recorder	Pleaded Guilty of Larceny after previous conviction of felony.	5 Years Penal Servitude, 12th Dec., 1881 (stealing bag), Central Criminal Court.	12 Calendar Months, Holloway Prison.	97
Burglary in the dwelling-house of James Wilson, with intent to steal therein.	26th Nov..	Common Serjeant	Not Guilty of Burglary.			98
Burglary in the dwelling-house of Arthur Berry and stealing therein 36 lbs. of beef, value 2s.	Ditto ..	Recorder	Not Guilty of Burglary.			99
Forging and uttering 2 receipts for £25, with intent to defraud. (2 Indictments.) Forging and uttering a receipt for £16, with intent to defraud.	18th Nov..	Common Serjeant	Pleaded Guilty of Forgery.		5 Years Penal Servitude.	100
Conspiring and agreeing together to obtain from Charles Sykes Kellord the sum of £10 15s., and divers sums of money from other persons, with intent to defraud.	25th Nov..	Recorder	Guilty of Fraud		12 Calendar Months, Pentonville Prison.	101
Ditto	Ditto ..	Ditto	Pleaded Guilty of the like.		12 Calendar Months, Pentonville Prison.	102

Afb.10b [Gevangenisregister van Pentonville Prison \(1889\)](#) met registratie van Henri Bogaerts (lijn 101) en Bruno Felvert Krantz (lijn 102) (vervolg) (genesreunited.co.uk)

TRIALS AT THE OLD BAILEY.

THE GERMAN "BARON'S" CONFEDERATE.
— **Henri Bogaerts**, 47, described as an inventor, who was associated with the "Baron Bruno Felvert Krantz" in a long series of frauds, was indicted for obtaining various sums of money with intent to defraud.— When placed in the dock last week Krantz simplified matters, as far as he was concerned, by pleading "Guilty," but **Bogaerts** elected to take his trial, protesting his innocence, and affirming that he had been the dupe of the *son-disant* baron—hence Monday's proceedings. It was elicited in the course of the evidence adduced that in most cases the cheques fraudulently obtained by Krantz were drawn and endorsed by the prisoner. The latter, it seemed, was a member of an eminently respectable family but was born, unfortunately, with a craze for taking out patents for inventions. In this direction his greatest achievement was a discovery whereby "valuable oil-paintings" could be reproduced at a cost of about 6d. each. In connection with his friend the baron, prisoner recently formed various companies, with the view, it was alleged, of swindling the public. Foremost among these undertakings was one with the big sounding name of "Bogaerts' Reunited Patents Developing company," the capital of which the accused variously represented at 1,000,000*l.*, 3,000,000*l.* and 4,000,000*l.* The company, the prosecution alleged, was bogus, as were also the "Bogaerts' Free Correspondence company," "Bogaerts' Sick Provident society," "Bogaerts' Universal company," and "Bogaerts' Banorama company."
—The jury found the prisoner "Guilty," and his lordship sentenced him and Krantz (who had been brought up for judgment) to 12 months' hard labour, remarking that there were so many rogues both and bred in this country that we could well dispense with those of other nations.

Afb.11 [Artikel in 'Lloyd's Weekly London Newspaper' van 1 december 1889](#) met een kort verslag over het fraudeproces tegen Henri Bogaerts en Bruno Felvert Krantz op 25 november 1889 aan ['The Old Bailey' te London](#) (genesreunited.co.uk) (en.wikipedia.org)

Hubert Bogaerts verlaat Londen

Of Hubert Bogaerts heel de periode van september 1888 tot en met de rechtszitting op 25 november 1889 in Londen bij zijn vader Henri was, is onduidelijk. Wat wel vaststaat is dat Hubert onmiddellijk na zijn getuigenis op de rechtszitting vanuit Londen terug naar zijn familie in Brussel vertrok, want reeds op 27 november 1889 werd hij samen met zijn moeder, zes zussen en drie broers ingeschreven in het bevolkingsregister van Boxtel (Nederland), waar het gezin zich vestigde (40).

Bogaerts Engraving Company Ltd. gedagvaard

Begin februari 1890 verschijnt in 'Lloyd's Weekly London Newspaper' een artikel waarin *Bogaerts Engraving Company Ltd.* door de politierechtbank van Hampstead gedagvaard wordt wegens het niet betalen van twee weken loon van een graveur en de niet betaling van een leverancier uit Manchester. De secretaris van de firma, Henry Davids, zegt niet persoonlijk aansprakelijk te zijn, en zelf een claim te hebben op de firma voor verschillende maanden onbetaald salaris (14).

Henri Bogaerts arriveert in Boxtel

Op 31 augustus 1891 doet ook Henri Bogaerts aangifte van zijn aankomst in Boxtel (41), waar hij ambtshalve wordt ingeschreven met als beroep kunstschilder (42). Voor de 10 maanden tussen het verlaten van de gevangenis in Londen en zijn inschrijving in Boxtel, zie 'Londen oktober 1890–30 augustus 1891', pag. 29.

Identificatie van Henri Bogaerts en de periode 1882 – mei 1888

In de vele Engelse krantenartikels van de maanden oktober, november en december 1889 over de zaak Krantz-Bogaerts worden de namen 'Henri de Bogaerts' en 'Henri Bogaerts' door elkaar gebruikt. Dit vindt zijn oorzaak in de krantenadvertentie van 26 oktober 1889 gepubliceerd door de '*Bogaerts' Reunited Patent Developing Company*' in onder andere de 'Volunteer Service Gazette and Military Despatch' (23) waarin onderaan links 'Henri de Bogaerts, Governor'

(14) [Krantenartikel in 'Lloyd's Weekly London Newspaper' van 2/2/1890, 'A Company Summoned'](#) (genesreunited.co.uk), (23)(afb.5) [Krantenadvertentie in 'Volunteer Service Gazette and Military Despatch' van 26 oktober 1889, 'Bogaerts' Post Paid Correspondence'](#) (genesreunited.co.uk), (40) [Register ingekomen en vertrokken personen Boxtel 1862 t/m 1899](#). Pag. 200; '27-11-89/Lutkie, Catharina W.M./Vorige wpl.: Brussel/Echtgen. van H.A. Bogaerts' (bhic.nl), (41) [Register ingekomen en vertrokken personen Boxtel 1862 t/m 1899](#). Pag. 30; '31-08-91/Bogaerts, H.A./Vorige wpl.: Londen/Ambtshalve ingeschreven' (bhic.nl), (42) Gemeentearchief Boxtel. Bevolkingsregister 1881-1903, folio 350, kolom 12 : 'Kunstschilder' (oorspronkelijk handgeschreven register). Detail op volgende bladzijde (afb. 12).

Volgnummer.	Dagteekening en Jaar der Inschrijving.	FAMILIENAAAM (Familienaam der Vrouw.)	VOORNAMEN. (Voluit geschreven.)	Gedochte N. (Manlijk) V. (Vrouwlijk)	Betreking van elke persoon tot het hoofd van het huishouden. Het is te vinden voor elke derge. (verantw. personen.)	Dagteekening en Jaar d'r Geboorte	Geboorteplaats. (Met aanzijding der provincie voor inboorlingen, het land voor vreemdelingen.)	Burgerlijke staat.	
								11. (getuwd.) W. (wid. w. w. w.) B. (geboort. van echt.)	Veranderingen en hare Dagteekening.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1	31 aug. 1891	Bogaerts	Henri Adrianus	16	Hoofd	10 sep. 1841.	2 Borsch	16	1
1	12 Dec. 1889	Lutkie	Catharina Wilhelmina		vrouw	24 Mei 1843	2 Borsch	44	1

M.B. 162. 350

Kerkgehoortschap. (Nik bezocht gegeven.)	Ambt, Hoofdberoep of beroep, waaraan men het hoogst is aangelegd. (Nik eerst bezocht aangelegd; voor aangelegden in aangelegden met het getuigt.)	Professie. (Staat, gradus enz. enz. bezocht.)	Dagteekening en Jaar der vestiging in de Gemeente.	Vorige Woonplaats. (Met aanzijding der provincie voor inboorlingen, het land voor vreemdelingen.)	Dagteekening en Jaar van het vertrek uit de Gemeente.	Waarheen vertrokken. (Gemeentes en provincie voor inboorlingen, het land voor vreemdelingen.)	Dagteekening en Jaar van het Overlijden.	Ongaven intrent het Overlijden.	Opmerkingen.
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
R.C.	Kunstschilder			Londen (Engeland)	14 Mei 1862	Borsch			
R.C.	Londen		1889						

Afb. 12 Gemeentearchief Boxtel. Bevolkingsregister 1881-1903, folio 350, kolom 12 : 'Kunstschilder' (oorspronkelijk handgeschreven register). In het digitaal register ingekomen en vertrokken personen Boxtel 1862 t/m 1899 (zie bron (41)), pag. 30, 'Datum aangifte' : 31-08-91, staat het beroep 'kunstschilder' niet vermeld.

vermeld staat. In een krantenartikel in 'St. James Gazette' van 26 november 1889 staat 'Henry Bogaerts' (45). In het begin van het rechterlijk verslag van het proces tegen Krantz en Bogaerts aan de 'Old Bailey' te Londen wordt de correcte naam 'Henri Bogaerts' twee keer vermeld. In de rest van het verslag wordt 'Mr. Bogaerts' of 'Bogaerts' gebruikt.

Dat het hier wel degelijk om de persoon Henri Bogaerts (Henricus Adrianus Bogaerts) gaat, oprichter in 1880 van het bekende kunstproductiebedrijf *Peinture H. Bogaerts* (populaire naam '*Peinture Bogaerts*') in Vught (Nederland) (33), vanaf 1891 in Boxtel (Nederland) actief onder de naam *Kunstinrichting*

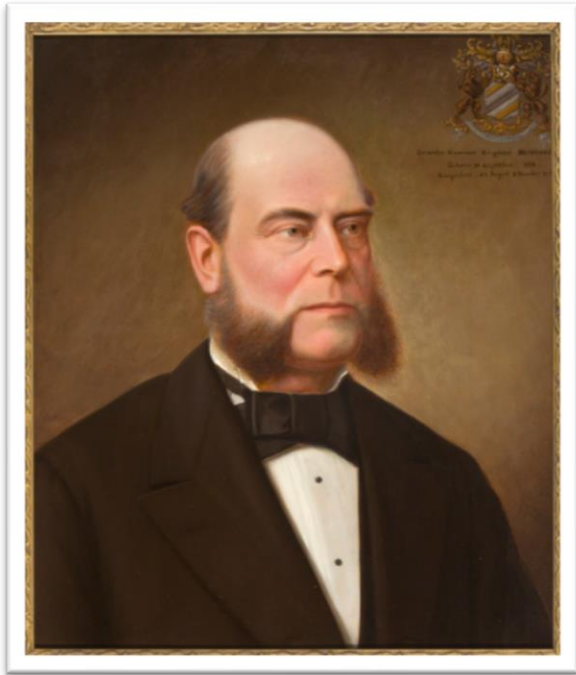
(33) [Henri Bogaerts. 'Zie ook : oprichter van de Peinture H. Bogaerts \(1880\), ...'](#) (rkd.nl), (45) [Krantenartikel in 'St. James Gazette' van 26/11/1889, 'Extensive frauds'](#) (genesreunited.co.uk)

Peinture Bogaerts (35), wordt onder meer bewezen door een passage in een artikel in bv. de Britse krant ‘Lloyd’s Weekly London Newspaper’ van 1 december 1889 (‘Trials at the Old Bailey’) : ‘... *his greatest achievement was a discovery whereby "valuable oil-paintings" could be reproduced at a cost of about 6 d. each*’ (32).

In het rechterlijk verslag getuigen meerdere personen over olieverfschilderijen in verband met Bogaerts : ‘...—*I saw pictures there; they were supposed to be reproductions, by the Bogaerts patent, of oil pictures—...*’ (Boniface Knapp), ‘...—*I saw Bogaerts point pictures out to people at Victoria Mansions—...*’ (Mr. Hawtin), ‘...—*the September rent was not much overdue when I went to see Bogaerts in October—he spoke in broken English; I could understand him—it was on the third occasion of my going to Victoria Mansions that some pictures were shown me—they were in frames—...*’ (Louisa Marian Palmer) (1), ‘... *showroom for pictures which were produced by Bogaerts' patent;...*’ en ‘*Krantz told me that the pictures were well known on the Continent—they were there from 30th August till the day of their arrest—I told Krantz that I had heard Mr. Bogaerts' name before, and that I had heard of the patents—I saw some of the pictures; they were pointed out as being produced by the company in Belgium; ...*’ (Frank Yardley)(3).

Ook in het rechterlijk verslag in de passage van de getuigenis van zijn oudste zoon Hubert ((5) : ‘*The following Witness was called for the Defence, ‘Cross-examined’*’), die pas twintig jaar oud geworden was, komen meerdere gegevens voor die aantonen dat het om de bekende Henri Bogaerts van *Peinture Bogaerts* gaat. In zijn getuigenis zegt Hubert : ‘*I went to the Queen Victoria Mansions—my father was technical director there, directing the making of the pictures—I saw these pictures first at Erfurt, Holland, where they were first made by my father's process—he had three or four hundred workmen there—it is a process of reproducing oil paintings—I saw similar pictures at Victoria Mansions—my father carried on the reproduction for more than ten years at Erfurt, Holland—we had three or four hundred workmen there, at a cost of 1,500 to 1,700 florins a week—it is a company now in Brussels— ...* Met ‘*Erfurt, Holland*’ bedoelde Hubert Bogaerts ‘Vught, Nederland’. In Nederland bestond/bestaat geen stad met de naam ‘Erfurt’, dit is een fout van de gerechtsgriffier die Hubert Bogaerts niet goed moet begrepen hebben. Hubert heeft het hier over de grote fabriek in Vught

(1) [Getuigenis van Louisa Marian Palmer](http://oldbaileyonline.org) (oldbaileyonline.org), (3) [Getuigenis van Frank Yardley](http://oldbaileyonline.org) (oldbaileyonline.org), (5) [Getuigenis van Hubert Bogaerts](http://oldbaileyonline.org) (oldbaileyonline.org), (32)(afb.11) [Krantenartikel in ‘Lloyd’s Weekly London Newspaper’ van 1/12/1889, ‘Trials at the Old Bailey’](http://genesreunited.co.uk) (genesreunited.co.uk), (35) Henri Bogaerts, een leven tussen tijdschriften, houtgravures en kunstreproducties. Fotografie in dienst van de reproductie’, p.177. Altena, M., van de Laar, M. en Stijnman, A., in : *Het licht van de negentiende eeuw. De komst van de fotografie in de provincie Noord-Brabant*, p. 169-182, Stichting Brabants Fotoarchief Eindhoven, 1997

Afb.13 [De oudst bekende Peinture Bogaerts \(1879\). Olieverfportret op doek \(Gerardus Hermanus Gregorius Heijdenrijck, 1826-1903\) \(rkd.nl\).](#)

die in 1879-1880 in gebruik genomen werd onder de firmanaam *Peinture H. Bogaerts* (op 28 mei 1880 vestigde de familie Bogaerts zich met elf gezinsleden in Vught (55)). Deze fabriek bevond zich eerst in 's-Hertogenbosch (33) met vanaf 1867 enkel een drukkerij en vanaf 1869 ook een houtgravure-inrichting (52), maar ten gevolge van onder meer de uitvinding van zijn kunstproductieprocedés *Peinture Bogaerts* in 1878 werd de fabriek te

klein en werd te Vught een grotere gebouw om, naast een geavanceerde drukkerij en een houtgravure-inrichting, ook een afdeling *Peinture Bogaerts* te kunnen exploiteren. Van Breukelen (51) schrijft op pag. 12 : *'Omdat Bogaerts' bedrijf met zijn succesvolle houtgraveursinrichting in Den Bosch te klein werd en er daar geen uitbreiding mogelijk was, bouwde hij in 1879 een nieuwe fabriek in Vught'*. Verder schrijft hij op pag. 88 en 89 (28) : *'... drie jaar later (1879, n.v.d.r.) werd het bedrijf wegens gebrek aan uitbreidingsmogelijkheden naar Vught verplaatst, waardoor ook de redactie van de maatschappij de Katholieke Illustratie meeverhuisde. Waarschijnlijk hebben de uitvinding van de 'Peinture Bogaerts' en de projecten die Bogaerts inmiddels op stapel had staan, die uitbreiding noodzakelijk gemaakt. ... Bogaerts spaarde kosten noch moeite bij de bouw van zijn nieuwe drukkerij die aan zoveel disciplines onderdak bood. Het nieuwe gebouw bevatte een kranten- en illustratiedrukkerij met de afdelingen kleurendruk, Peinture Bogaerts, houtgravure, galvanoplastiek, redactie en administratie. Er was zelfs een expositiegalerij voor het werk van de 'Peinture.'* Met *'—it is a company now in Brussels— ... bedoelde Hubert Bogaerts de Société Anonyme Imprimerie artistique international procédé Bogaerts, Rue du Boulet*

(28) [V. Breukelen, R.H.M. \(1996\). Een vergeten pionier. Boekdrukker Henri Bogaerts \(1842-1902\)](#), p. 88 & 89 ; 'Bogaerts Drukkerij'. (bossche-encyclopedie.nl), (33) [Henri Bogaerts. 'Zie ook : oprichter van de Peinture H. Bogaerts \(1880\), ...'](#) (rkd.nl), (51) [v. Breukelen, R. H. M. \(1999\). Brabantse biografieën. Henri Bogaerts \(1841-1902\). Drukker en uitgever.](#) Pag. 9-12 (bossche-encyclopedie.nl), (52) [Marga Altena \(1995\). Verslaggeving of verbeelding ? Fotografie als bron bij de houtgravures in de Katholieke Illustratie \(1867-1900\), p.111-124,](#) p.115-116 (dbnl.org), (55) [Bevolkingsregister Vught. 1880-1890](#), kol. 14. Dagtekening en Jaar der vestiging in de Gemeente' : 28 mei 1880 ([op scan klikken](#)) (BHIC, openarchieven.nl)

27/29, waar volgens de Brusselse registers van 1889 Henri Bogaerts (sinds december 1886) als directeur-administrateur geregistreerd staat (10).

In de volgende passage van zijn getuigenis zegt Hubert Bogaerts ((5) : ‘*Cross-examined*’) : ‘— ... *my father was at Brussels for some time—he went into liquidation at Erfurt about February, 1884—he was not carrying on this large business after that time—I cannot say what he failed for—after his bankruptcy the thing was sold to a company—I don't think his creditors were paid; I don't know—he came here from Brussels— ...*’ Van Breukelen (28) schrijft op p. 90 onder de subtitel ‘De laatste jaren’ dat Bogaerts in 1886 inderdaad met vrouw en kinderen naar Brussel vertrok. Altena, van de Laar & Stijnman (35) schrijven op p. 177 meer in detail : ‘... *vertrok Bogaerts op 6 november 1886 naar Brussel. Daar kwam hij vanaf 1887 opnieuw aan het hoofd van een drukkerij te staan, de S.A. Les Arts Graphiques in de Rue du Lombard, gespecialiseerd in fotomechanische drukprocedures* (43).’ Het bevolkingsregister van Vught bevestigt de vertrekdatum (57). Van Breukelen (51) schrijft op p. 11-12 : ‘*Toen Bogaerts in de zomer van 1883 in grote financiële problemen raakte moest hij zich niet alleen terugtrekken uit de directie van de maatschappij De Katholieke Illustratie* (60), *maar werd hij ook gedwongen tot verkoop van zijn Vughtse drukkerij aan zijn schoonfamilie Lutkie en Cranenburg. Deze maatregelen mochten Bogaerts echter niet meer baten, want in het voorjaar van 1884 werd hij failliet verklaard*’. Het gaat hier over zijn bedrijf *Peinture H. Bogaerts* te Vught dat hij in 1880 oprichtte. Dit faillissement wordt bevestigd door een krantenartikel in onder meer het ‘Nieuwsblad voor den Boekhandel’ (‘Faillissement’) dd. 7 maart 1884 (44) (Hubert Bogaerts : ‘—*he went into liquidation at Erfurt about February, 1884—*’). Hubert Bogaerts : ‘—*after his bankruptcy the thing was sold to a company—*’. Ook Altena, van de Laar & Stijnman (35) schrijven op p. 176 inderdaad dat Bogaerts de drukkerij in Vught verkocht en in 1884 failliet verklaard werd, nadat

(5) [Getuigenis van Hubert Bogaerts](http://oldbaileyonline.org) (oldbaileyonline.org), (10) [almanakken beroepen 1889 : ‘Imprimerie artistique internat. ... , p. 525](#) (Archief Brussel), (28) [V. Breukelen, R.H.M. \(1996\). Een vergeten pionier. Boekdrukker Henri Bogaerts \(1842-1902\), p. 84-93 \(p. 90\)](#) (bossche-encyclopedie.nl), (35) Henri Bogaerts, een leven tussen tijdschriften, houtgravures en kunstreproducties. Fotografie in dienst van de reproductie’, p.177. Altena, M., van de Laar, M. en Stijnman, A., in : *Het licht van de negentiende eeuw. De komst van de fotografie in de provincie Noord-Brabant*, p. 169-182, Stichting Brabants Fotoarchief Eindhoven, 1997 (43) [Straatnamen : p. 138, Lombard \(rue du\), 23 Soc. Anon. des Arts Graphiques](#) (archief.brussel.be), (44) [Krantenartikel in het ‘Nieuwsblad voor den Boekhandel’ dd. 7 maart 1884, ‘Faillissement’](#) (resolver.kb.nl), (51) [v. Breukelen, R. H. M. \(1999\). Brabantse biografieën. Henri Bogaerts \(1841-1902\). Drukker en uitgever. Pag. 9-12](#) (bossche-encyclopedie.nl), (57) [Bevolkingsregister Vught. BHIC, bron : boekdeel 999.10, periode 1880-1890, folio 10, blad 16, kol. 16.](#) ‘Dagtekening en Jaar van het vertrek uit de Gemeente’ : 6/11/1886 ([op scan klikken](#)) (openarch.nl), (60) [Henri Bogaerts : ontslag als directeur van de Maatschappij De Katholieke Illustratie, ‘De Gelderlander’ 11/10/1883](#) (studiezaal.nijmegen.nl)

hij in 1883 gedwongen was zijn aandelen in de maatschappij *De Katholieke Illustratie* van de hand te doen. Zij schrijven, nog op p. 176, dat het houtgravure-atelier na 1884 toebehoorde aan de nieuwe eigenaar, de firma Lutkie & Cranenburg. De vader van Henri Bogaerts' echtgenote, zij heette voluit Catherina Wilhelmina Maria Lutkie (1845-1901), Christoffel Christiaan Lutkie, was firmant van de Bossche drukkerij *Lutkie en Cranenburg*. Altena, van de Laar & Stijnman, en van Breukelen, hebben het alleen over de verkoop van de aandelen van *De Katholieke Illustratie*, de drukkerij en de houtgravure-inrichting, maar niet over de kunstreproductie-afdeling *Peinture Bogaerts* dat vanaf 1879-1880 in de nieuwe fabriek te Vught in bedrijf genomen werd. In een artikel in onder meer de 'Vlissingse Courant' van 28 december 1882 (46) en in 'Koning en Grondwet. Nieuws- en advertentieblad voor Doesborgh en Omstreken en de Graafschap Zutphen' van 6 januari 1883 (47) staat dat Henri Bogaerts zijn fabriek te Vught '... met gebouwen, machinerieën, persen enz. benevens mijne uitvinding *Peinture-Bogaerts*, ...' aan een Engelse maatschappij, '*Peinture Bogaerts Company Ltd.*', verkocht voor de prijs van 120.000,00 £ (1,5 miljoen Fl. in 1882-1883). De maatschappij had een maatschappelijk kapitaal van 200.000,00 £. en werd volgens de website van de Britse National Archives in 1883 geregistreerd in The Board of Trade (48).

Omdat de Vughtse drukkerij en houtgravure-inrichting in 1883 aan Lutkie & Cranenburg verkocht werden, lijkt het erop dat in de verkoop aan de Engelse maatschappij enkel de kunstreproductie-afdeling *Peinture Bogaerts* vervat zat, en dat Henri Bogaerts zijn reproductieprocedés naar Engeland wilde overhevelen. Uit het krantenartikel in de 'Vlissingse Courant' van 28 december 1882 blijkt trouwens dat de verkoop aan de Engelse maatschappij reeds in 1882 gebeurde. Niettegenstaande deze verkoop blijkt uit een krantenadvertentie in onder meer het 'Algemeen Handelsblad' van 20 december 1882 dat Henri Bogaerts directeur blijft '... op eene bezoldiging van Fl. 12000 's jaars.' (53). Dit wordt bevestigd door een krantenadvertentie in onder meer 'Het Nieuws van de dag : Kleine Courant' van 10 januari 1885 (54), waaruit blijkt dat een nieuwe naamloze vennootschap : "*Maatschappij tot exploitatie van de drukkerij Bogaerts,*" te Vught (tot voortzetting van de zaken van H.A. Bogaerts en de zogenaamde *peinture-Bogaerts.*)' opgericht werd (op 1 november 1884) (63). Een van de drie

(46) [Krantenartikel in de 'Vlissingse Courant' van 28/12/1882](#), pag. 1 : 'Binnenland. Vlissingen, 27 December' (14de art.) (krantenbankzeeland.nl), (47) [Krantenartikel in 'Koning en Grondwet. Nieuws- en advertentieblad voor Doesborgh en Omstreken en de Graafschap Zutphen' van 6/1/1883](#), pag. 2, 2de art. (liemersverleden.nl), (48) [Peinture Bogaerts Company Ltd.](#) (discovery.nationalarchives.gov.uk), (53) [Krantenadvertentie in het 'Algemeen Handelsblad' van 20/12/1882](#) : 'Vervolg der nieuwstijdingen', pag. 3, 4de adv. (resolver.bk.nl), (54) [Krantenadvertentie in 'Het Nieuws van den Dag' van 10/1/1885](#). Eerste Blad, 4^e adv., ((63), afb.15 op pag. 27) [Brief van Henri Bogaerts van januari 1885 over de oprichting van de 'Maatschappij tot Exploitatie van "De Drukkerij-Bogaerts" N.V.'](#) (archieven.nl)

commissarissen is E.J.M.M. Lutkie, en Henri Bogaerts (*'H.A. Bogaerts'*) is technisch directeur. Het maatschappelijk kapitaal bedroeg 300.000 Fl. De inhoud van deze advertentie impliceert dan weer dat de (afdeling) *Peinture Bogaerts* in Nederland (Vught) gewoon verder geëxploiteerd werd (tot in 1888). Dit wordt gestaafd door een advertentie in onder meer de 'Leeuwarder Courant' van bv. 19 juli 1886 (58), in de 'Leeuwarder Courant' van 19 juli 1887 (61) en in het 'Nieuwsblad voor den Boekhandel' van 3 februari 1888 (62). De drukkerij zelf adverteerde tot in minstens januari 1890 (69).

In een krantenadvertentie in de 'Nieuwe Amsterdamsche Courant, Algemeen Handelsblad' van 13 mei 1888 wordt een *'Algemeene Vergadering van de Maatschappij tot exploitatie van de drukkerij Bogaerts'* ... *'op den 28 Mei 1888,*

De Maatsch. tot Expl. van de DRUKKERIJ BOGAERTS te Vucht
werkende met een uitgebreid personeel en de beste
machines, voorzien van de nieuwste typen, bloem-
en tekstversieringen, beveelt zich aan voor

GRAVURE- en **K**LEURENDRUK.
Zie ter beoordeeling de
Illustration Européenne.

Uitnuntende gelegenheid tot 't drekken van
Boekwerken, Weekbladen
en Tijdschriften.

PEINTURE BOGAERTS
AGENTEN GEVRAAGD.
Geill. CATALOGUS op aanvraag gratis.

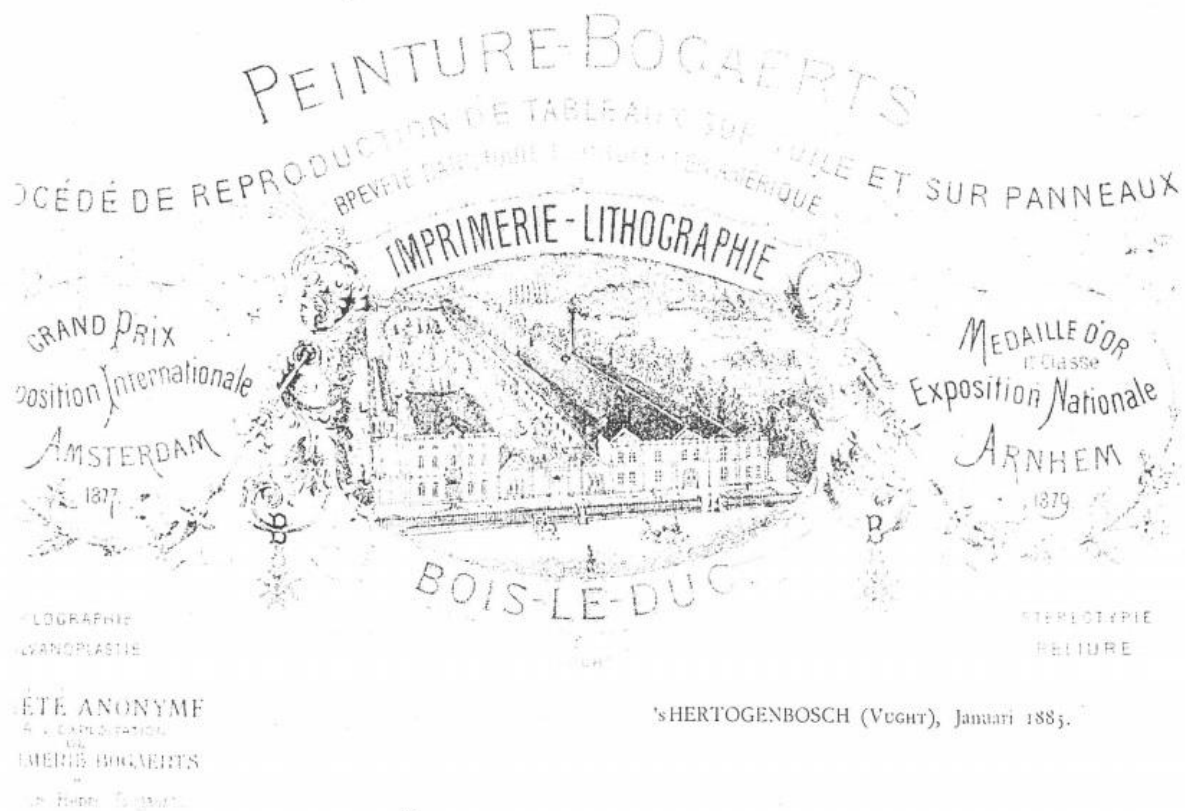
Houtgravuren. Meer dan 10,000 Ex. waarvan CLICHÉ'S
in zeer korten tijd geleverd worden. Prijs
veel lager dan van buitenlandsche firma's.

Gravure-Procédé-Bogaerts. Platen terstond leverbaar.
MEN VRAGE PROEFDrukKEN.
INRICHTING VOOR
Photolithographie — Galvanoplastie — Stéréotypie.

[565]

Afb.14 Krantenadvertentie van de *'Maatschappij tot Exploitatie van de Drukkerij Bogaerts'* in het ['Nieuwsblad voor den Boekhandel' van 3 februari 1888](#) (delpher.nl)

(58) [Advertentie in de 'Leeuwarder Courant' van 26 juli 1886](#) (delpher.nl) (61) [Advertentie in de 'Leeuwarder Courant' van 19 juli 1887](#) (delpher.nl), (62, zie afb. 14) [Advertentie in het 'Nieuwsblad voor den Boekhandel' van 3 februari 1888](#) (delpher.nl), (69) [Advertentie in 'De Grondwet' van 12 januari 1890](#) (delpher.nl)

MIJNHEER,

De ondergeteekende heeft de eer ter uwer kennis te brengen, dat sedert 1° November 1884 zijn etablissement in eene **NAAMLooZE VENNOOTSCHAP** onder de benaming van: **Maatschappij tot Exploitatie van »De Drukkerij-Bogaerts,»** is geconstitueerd, voor welke Maatschappij de Koninklijke bewilliging is verleend.

In de Eerste Algemeene Vergadering van Aandeelhouders zijn benoemd tot Commissarissen de Heeren:

Ad. GOOSSENS, lid der firma W^o. H. BONTAMPS te Venloo.

EDUARD LUTKIE, te 's Hertogenbosch.

C. H. C. WAAL, lid der firma DE VOGEL WAAL & Co., Bankiers te Arnhem,

terwijl de ondergeteekende als Directeur optreedt.

De Maatschappij stelt zich ten doel de volle ontwikkeling aan deze nijverheid te geven, waarvoor zij vatbaar is. De talrijke beschikbare machines zoowel voor Litho- als Typographie, stellen haar in staat alle bestellingen geheel naar de eischen des tijds en met zeer veel spoed uittevoeren. Zij beveelt zich als specialiteit bij H.H. Uitgevers aan voor de levering van **Illustratiedruk**, waarvoor hare machines bijzonder zijn ingericht en **Chromowerk**, Peinture-Bogaerts, welker toepassing niet alleen dienstbaar is voor de **Reproductie van Schilderijen** in hare volmaakste eischen, en van mindere uitvoering dienende voor Premien of Colportage, **Portretten**, **Geographische Kaarten**, **Affiches**, eenvoudige **Teekeningen of Schetsen** in een of meer kleuren, allen op doek in plaats van op papier, maar ook ter **illustreering van Prachtwerken**, voor welk laatste doeleinde een speciaal fijn geweven doek gebruikt wordt.

De ondergeteekende is bereid H.H. Uitgevers alle mogelijke inlichtingen te geven omtrent de geheele uitvoering van uitgaven, zoowel wat betreft de levering van papier, druk, houtgravuren, clichés, stereotypen, bindwerk, enz.

Als aanbeveling mag hij niet onvermeld laten de voorraad van drijvende houtgravuren en clichés, welke ter beschikking zijn voor de uitgaven welke de nieuwe Maatschappij zullen worden toevertrouwd.

In de hoop weldra met uwe orders vereerd te worden heeft de ondergeteekende de eer te zijn,

Uw Dtv. Dienaar,

HENRI BOGAERTS,

Directeur der Maatschappij tot Exploitatie van de „Drukkerij-Bogaerts.

Afb.15 Brief van Henri Bogaerts uit januari 1885 over de omvorming van zijn bedrijf *Peinture H. Bogaerts* naar *Maatschappij tot Exploitatie van de Drukkerij Bogaerts N.V.* op 1 november 1884 ([Brabants Historisch Informatie Centrum \(BHIC\)](#) 's-Hertogenbosch. Archief : 1806 documentatie Boxtel, 1062 Henri Bogaerts - Kunstinrichtingen - Peinture Bogaerts./z.j.

te 12 uur, te Vucht' aangekondigd, met Henri Bogaerts als President-Commissaris (afb.16). Dit betekent niet alleen dat hij zich toen nog niet in Londen bevond (daarvan zijn pas vanaf september 1888 gegevens (1)(2)), maar ook, omdat hij op 6 november 1886 met zeven gezinsleden naar Brussel verhuisd was (57), dat hij tegelijkertijd drie functies vervulde. In Brussel bekleedde hij op het moment van de aankondiging van de algemene vergadering immers ook de functie van directeur bij de *Société Anonyme Les Arts Graphiques* en de functie van directeur-administrateur bij de *Société Anonyme Imprimerie artistique international procédé Bogaerts*. Het derde punt op de 'Orde van den Dag' in de advertentie van de algemene vergadering luidde : 'Verschillende mededeelingen'. Wellicht was een van deze mededeelingen het toekomstig vertrek van Henri Bogaerts en zijn oudste zoon Hubert naar Londen. De registratie in 1883 in Engeland van *Peinture Bogaerts Company Ltd.* (48), tezamen met de oprichting van *Bogaerts Engraving*

Afb. 16 [Krantenadvertentie in de 'Nieuwe Amsterdamsche Courant, Algemeen Handelsblad' van 13 mei 1888](#) (blz. 2, rechtse kolom. 'Advertentien', 4e adv.) (resolver.kb.nl)

(1) [Getuigenis van Louisa Marian Palmer](#) (oldbaileyonline.org), (2)(afb.2) [Krantenartikel in 'St. James Gazette' van 26/10/1889, 'Serious charge of fraud'](#) (genesreunited.co.uk), (48) [Peinture Bogaerts Company Ltd.](#) (discovery.nationalarchives.gov.uk), (56, zie afb.16) [Krantenadvertentie in de 'Nieuwe Amsterdamsche Courant, Algemeen Handelsblad' van 13 mei 1888](#). Blz. 2, rechtse kolom. 'Advertentien' (4e adv.). 'Algemeene Vergadering van de Maatschappij tot Exploitatie van de Drukkerij Bogaerts' (resolver.kb.nl), (57) [Bevolkingsregister Vught. BHIC](#), bron : boekdeel 999.10, periode 1880-1890, folio 10, blad 16. 'Dagtekening en Jaar van het vertrek uit de Gemeente' : 6/11/1886 ([op scan klikken](#)) (openarch.nl)

Company Ltd. in London in maart 1888 (11)(5), betekenen een uitbreiding van *Peinture Bogaerts* en verklaren de aankomst in september 1888 van Henri Bogaerts en zijn oudste zoon in Hampstead (London) (1).

In de volgende passage van zijn getuigenis zegt Hubert Bogaerts ((5) : ‘*Re-examined*’) : ‘—*I was about fifteen when my father was bankrupt*—’. Tellen we bij zijn geboortjaar, 1869 (C)) vijftien jaar bij, dan belanden we in 1884, wat precies overeenkomt met het jaar waarin drukkerij, houtgravure-inrichting en kunstreproductiebedrijf *Peinture H. Bogaerts* van zijn vader te Vught failliet verklaard werd (Hubert Bogaerts : ‘— ... *my father was at Brussels for some time—he went into liquidation at Erfurt (Vught, nvdr) about February, 1884—*’).

Londen oktober 1890 – 30 augustus 1891

Volgens de *Calendar of prisons* ((38) & afb.10a,b op pag. 17-18) van het *Home Office* (een ministerieel departement van de regering van het Verenigd Koninkrijk) in onder meer de Britse *National Archives* komt Henri Bogaerts tezamen met Bruno Felvert Krantz voor in het gevangenisregister van *Pentonville Prison* ten gevolge van een veroordeling voor fraude op 25 november 1889 tot een gevangenisstraf van twaalf maanden, van 25 oktober 1889 tot 25 oktober 1890. Bogaerts wordt pas op 31 augustus 1891 geregistreerd in het bevolkings-

Volgnummer.	Dagteekening en Jaar der Inschrijving.	FAMILIENAAAM (Familiensam der Vrouw.)	VOORNAMEN. (Voluit geschreven.)	S. (Geslacht v. (Vrouwlijks)	Betreffing van elke persoon tot het hoofd van het huwelijk. 'et' is alleen voor dienstige levende personen.)	Dagteekening en Jaar d'r Geboorte	Geboorteplaats. (Met aanwijzing der provincie voor inboorlingen, het land voor vreemdelingen.)	Burgerlijke staat.	
								H. (getuud.) W. (weduwstaand.) B. (gehuwd van echt.)	Veranderingen en hare Dagteekening.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1	31 aug. 1891	Bogaerts	Henri Adrian	16	Hoofz	10 okt. 1841	2 Borsel	H	1
	1-16 sep. 1889	Lutke	Catharina Wilhelmina Maria		vrouw	27 Mei 1843	2 Bosch	H	1

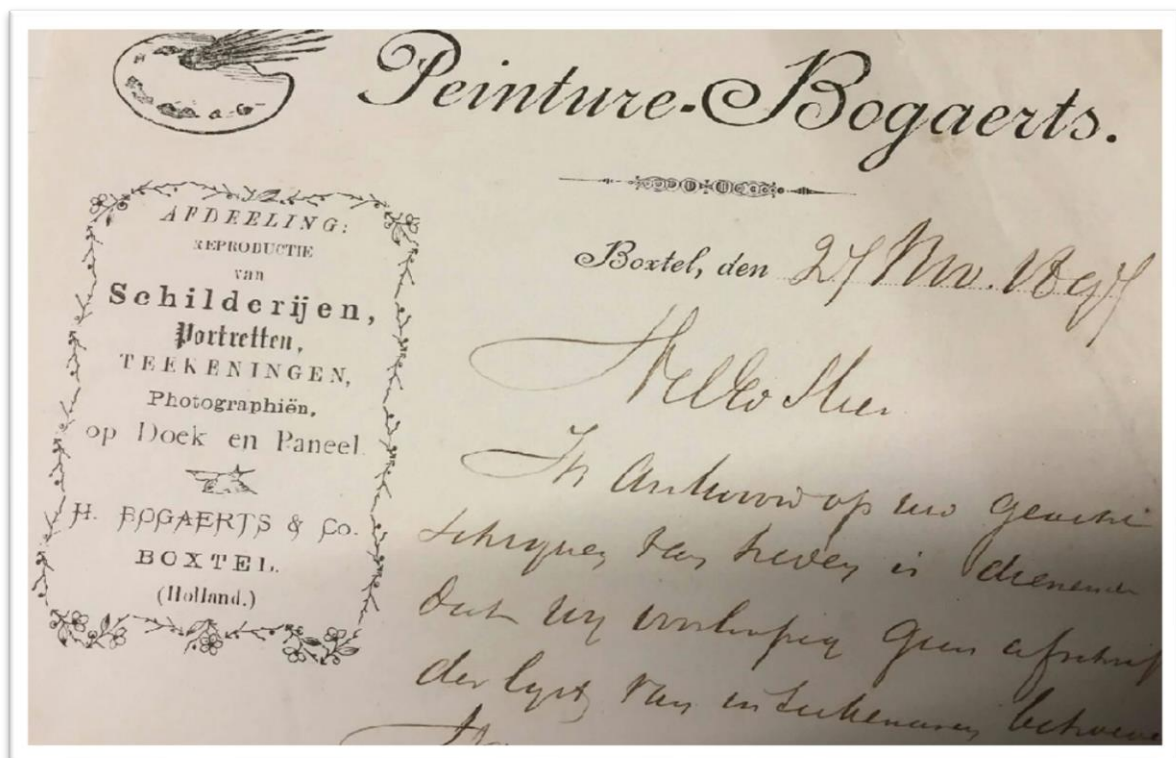
Afb.17 Gemeentearchief Boxtel. Bevolkingsregister 1881-1903, folio 350, kolom 2
‘Dagteekening en Jaar der Inschrijving’ : ‘31 Aug. 1891’ (oorspronkelijk handgeschreven register)

(1) [Getuigenis van Louisa Marian Palmer](#) (oldbaileyonline.org), (C) [Geboorte-akte van Hubert Bogaerts](#), aktenummer 710, onderaan links (Erfgoed 's-Hertogenbosch), (5) [Getuigenis van Hubert Bogaerts](#) (oldbaileyonline.org), (11) [Bogaerts Engraving Company Ltd.](#) National Archives, (38) [Home Office; Calender of prisons; Henri Bogaerts & Bruno Felvert Krantz; Pentonville Prison 25-10-1889 tot 25-10-1890.](#) Lijnen 101 & 102, pag. 28 C & 29 C) (genesreunited.co.uk)

(Brussel) opgedaan heeft, en bij 'Bogaerts Engraving Company Ltd.' en 'Peinture Bogaerts Company Ltd.' te Londen van oktober-november 1890 tot en met augustus 1891.

De oprichting van *Kunstinrichting Peinture Bogaerts* te Boxtel (1891)

In hetzelfde interview van 2 november 1891 zegt Henri Bogaerts (64) : 'Ik heb hier eene speciale inrichting gemaakt voor de uitsluitende vervaardiging van olieverfportretten van het kleinste tot het grootste formaat, eenmaal de vervaardiging van portretten goed in gang zijnde, maken wij origineele schilderijen in elk genre. De inrichting is niet groot maar toch kunnen een honderd- à tweehondert portretten dagelijks gemaakt worden.' Met 'inrichting' bedoelde Bogaerts zijn nieuwe bedrijf *Kunstinrichting Peinture Bogaerts* te Boxtel, dat, gezien zijn aankomst in Boxtel eind augustus 1891 en de datum van het interview, in september-oktober 1891 moet opgericht zijn. Opmerkelijk is dat vanaf 1891 zelden de bedrijfsnaam *Kunstinrichting Peinture Bogaerts* gebruikt wordt, maar wel *H. Bogaerts & Co.*, *H. Bogaerts & Cie.* en *Peinture-Bogaerts*. In het interview vindt men ook een verwijzing terug naar de verre oorsprong van het ontstaan van het reproductieprocedé *Peinture Bogaerts* : 'Aan deze uitvin-

Afb.19 [Brief van H. Bogaerts & Co. dd. 27 november 1897 met hoofding 'Peinture-Bogaerts'](#) (nl.pinterest.com)

(64) [Krantenartikel in de 'Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche Courant' dd. 02-11-1891 : 'Een interview'](#) (delpher.nl)

ding is door den uitvinder, den heer Henri Bogaerts, meer dan 15 jaren arbeid besteed ...'. Gaat men vanaf de datum van het interview, 2 november 1891, vijftien jaar terug, dan belandt men in 1876. Twee jaar later, op 17 december 1878, werd de aanvraag voor een patent ingediend (16). Henri Bogaerts onthult ook waarop zijn procedé gebaseerd is : ‘ ... onze uitvinding (drukkunst en lichtbeeldkunst hand in hand gaande) ... ’

Afb.20 [Burgakker 6, Boxtel](#). Dit was de locatie van *Kunstinrichting Peinture Bogaerts* van 1891 tot eind 1905. Van 1906 tot 1922 was dat de Molenstraat, en van 1922 tot begin 1940 de Stationsstraat 105. Links naast het woonhuis lag het atelier ([dwalendoorbrabant.nl](#)).

Van Breukelen schrijft op pag. 91 (28) : *'Begin jaren '90 is er in Boxtel weer sprake van een 'Peinture Bogaerts', onder leiding van Bogaerts zoon Emile (1873), die in de loop der jaren hulp zou krijgen van zijn broers Henri (Henri jr., nvdr) (1877) en Louis (1878). Ongetwijfeld zal Henri zijn zoons achter de schermen met raad en daad hebben bijgestaan.'* Dat Emile (Emilius Henricus Christianus Maria Bogaerts, 's-Hertogenbosch, 5 mei 1873 – Vught, 14 februari 1939) in 1891 op achttienjarige leeftijd de leiding van het familiebedrijf alleen op zich zou genomen hebben, is hoogst onwaarschijnlijk. Altena, van de Laar & Stijnman schrijven op pag. 177 (35) : *'Toen Bogaerts in 1891 te Boxtel de Kunstinrichting Peinture Bogaerts stichtte, ... In Boxtel zouden Bogaerts en zijn zonen Emile (1873-?), Henri (1877-1933) en Louis (1878-1957) met de exploitatie van dit procedé (Peinture Bogaerts, nvdr) enkele tientallen jaren lang een*

(16) [U.S. patent 212887 van 4 maart 1879, op naam van Henri Bogaerts](#) U.S. Patent and Trademark Office, (28) [V. Breukelen, R.H.M. \(1996\). Een vergeten pionier. Boekdrukker Henri Bogaerts \(1842-1902\)](#), p. 84-93. 'De laatste jaren', p. 91 ([bossche-encyclopedie.nl](#)), (35) Henri Bogaerts, een leven tussen tijdschriften, houtgravures en kunstreproducties. Fotografie in dienst van de reproductie', p.177. Altena, M., van de Laar, M. en Stijnman, A., in : *Het licht van de negentiende eeuw. De komst van de fotografie in de provincie Noord-Brabant*, p. 169-182, Stichting Brabants Fotoarchief Eindhoven, 1997.

bloeiend bedrijf gaande houden. ' Opvallend in de biografieën van Altena, van de Laar & Stijnman en van van Breukelen over Henri Bogaerts is, naast het volledig ontbreken van de Londense periode, de blijkbaar totale onwetendheid over het bestaan van de oudste zoon van Henri Bogaerts, nl. Hubert Bogaerts (Hubertus Alouisius Henricus Maria Bogaerts, 's-Hertogenbosch, 18 november 1869 – ?) (C) (68). Nochtans staat Hubert Bogaerts goed en wel geregistreerd in de bevolkingsregisters van Vught, toen hij er op elfjarige leeftijd met zijn ouders, vijf zussen en drie broers op 31 mei 1880 ingeschreven werd (afb.21). Na zijn

Volgnummer.	Dagteekening en Jaar der Inschrijving.	FAMILIENAAM. (Familienaam der Vrouw.)	VOORNAMEN. (Voluit geschreven.)	V. (Mannelijk) V. (Vrouwelijk) Geslacht.	Betrekking van elke persoon tot het hoofd van het huizegenin (Niet in te vullen voor albin- dijck levende personen.)	Dagteekening en Jaar der Geboorte	Geboorteplaats. (Met aanzijding der pro- vizie voor inboortigen. Het lood voor vreem- delingen.)	Burgerlijke staat.	
								9. (gehuwd) W. (welkenstaat.) S. (gescheiden van echt.)	10. Veranderingen en hare Dagteekening.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1	31. Mei 1880	Bogaerts	Henri	18. Dec 1869	's Hertogenbosch
2	...	Suttker	Suttkerina Wilhelmina	27. Mei 1845
3	...	Bogaerts	Alouisius Hubertus Jouanna Maria	1. Mei 1867
4	...	id	Jouanna Seta Cornelia Maria	1. Sept 1861
5	...	id	Hubertus Henricus Maria Henricus Maria	18. Dec 1869
6	...	id	Eugenie	13. Dec 1871
7	...	Silland	Ernest	5. Mei 1873
8	...	id	Coelhorstina	26. Aug 1874
9	...	id	Victoria	22. Jun 1875
10	...	id	Henri	1. Mei 1877
11	...	id	Alouisius	6. Sept 1878

Afb.21 [Bevolkingsregister Vught, 1880-1890, 5. Hubertus Alouisius Henricus Maria Bogaerts](#)
(op scan klikken) (www.openarch.nl)

(C) [Geboorte-akte van Hubert Bogaerts](#), aktenummer 710, onderaan links (Erfgoed 's-Hertogenbosch), (68) [Hubert Bogaerts](#) (nl.wikipedia.org)

getuigenis voor zijn vader op diens proces te Londen op 25 november 1889, vertrok Hubert onmiddellijk naar zijn familie in Brussel en begaf zich van daaruit naar Boxtel waar het gezin op 27 november 1889 geregistreerd werd (zie ‘Hubert Bogaerts verlaat Londen’ op pag. 20). Op 24 januari 1890 vertrekt hij naar Amsterdam (afb.22) om er zijn werk als fotograaf bij *Bogaerts Engraving Company* te Amsterdam weer op te nemen. Volgens zijn getuigenis had hij daar al gewerkt voordat hij in september 1888 met zijn vader naar Londen vertrok : ‘ ... —I came to England about twelve months ago with my father—I was before then photographer in the **Bogaerts** Engraving Company at Amsterdam—that company made engravings by my father’s woodcut process— ... (5) Op 31 juli 1891 vertrok hij vanuit Amsterdam weer naar Boxtel (afb.22), ongetwijfeld omdat zijn vader Henri daar op 31 augustus ook zou aankomen vanuit Londen.

Register ingekomen en vertrokken personen Boxtel 1862 t/m 1899

DATUM AANGIFTE	NAAM	VOORNAAM	AANTAL MANNEN	PERS. VROUWEN	WIJK/ NO. OF GEHUCHT	VORIGE WPL.	VERTR. NAAR	OPMERKING
31-08-91	Bogaerts	H. A.	1		Boxtel 182	Londen		Ambtshalve ingeschreven.
31-07-91	Bogaerts	H. A. H. M.	1		Boxtel 182	Amsterdam		
24-01-90	Bogaerts	H. A. M. H.	1		Boxtel 182		Amsterdam	

Afb.22 [Digitaal bevolkingsregister ingekomen en vertrokken personen Boxtel 1862 t/m 1899](#), deel van pag. 30. ‘H.A.H.M.’ = Hubertus Alouisius Henricus Maria (Hubert Bogaerts), ‘H.A.’ = Henricus Adrianus (Henri Bogaerts) (www.bhic.nl)

In het bevolkingsregister van Boxtel tot en met 1899 staat van Hubert Bogaerts geen enkel vertrek meer geregistreerd, wat dus impliceert dat hij vanaf 31 juli 1891 tot en met eind 1899 tezamen met zijn vader Henri (sr.) en met zijn broers Emile, Henri jr. en Louis werkzaam was in het familiebedrijf. Op 30 april 1900 vertrekt hij vanuit Boxtel naar Brussel (afb.23) om daar een Belgisch filiaal van *Peinture Bogaerts* op te richten : *La Société Belge des Portraits Bogaerts* (68). Op 31 december 1902 arriveert hij terug in Boxtel (afb.23), ongetwijfeld ten gevolge van het overlijden van zijn vader te Boxtel op 22 december 1902, en om als oudste zoon tezamen met zijn broers het familiebedrijf draaiende te houden. Het Belgische filiaal was dan ook geen lang leven beschoren (mei 1900 – december 1902). Altena, van de Laar & Stijnman (35) schrijven op pag. 182 : ‘*Henri Bogaerts overleed in 1902. ... Zijn drie zonen zetten het bedrijf als een vennootschap voort, de Kunstinrichting H. Bogaerts & Cie. Pas in 1933, ruim dertig jaar na Bogaerts’ overlijden, zou het bedrijf worden opgeheven.*’ In een

(5) [Getuigenis van Hubert Bogaerts, The following Witness was called for the Defence.](#) (oldbaileyonline.org), (35) Henri Bogaerts, een leven tussen tijdschriften, houtgravures en kunstreproducties. Fotografie in dienst van de reproductie’, p.182. Altena, M., van de Laar, M. en Stijnman, A., in : *Het licht van de Stichting Brabants Fotoarchief Eindhoven*, 1997, (68) [Hubert Bogaerts](#) (nl.wikipedia.org),

Datum aangifte	Familienaam	Voorletters	M	V	Gebjaar adres	Bevolkings-register	vorige woonplaats	vertrokken naar	beroep
25-03-1920	Bogaerts,	HAHM	1		1869-A14	B/173/3		Berlijn	kunstschilder
30-04-1900	Bogaerts,	HAHM	1		Boxtel A455	B/350/12		Brussel	
31-12-1902	Bogaerts,	HAM	1		1869-A176	B/162/12	Brussel		kunstschilder

52 van 615

In- en uitschrijvingen Boxtel 1900-1931

Afb.23 : [Digitaal bevolkingsregister in- en uitschrijvingen Boxtel 1900-1931](#), deel van pag. 52. 'H.A.H.M.' = Hubertus Alouisius Henricus Maria (Hubert Bogaerts) (www.bhic.nl)

krantenadvertentie van 22 januari 1904 in de 'Leeuwarder Courant' verkondigt Hubert Bogaerts : '*Ondergeteekende, lid der firma H. Bogaerts & Cie. te Boxtel*' ... '*Namens de Firma H. Bogaerts & Cie. – Boxtel. HUBERT BOGAERTS, ...* Deze advertentie is het ultieme bewijs dat Hubert Bogaerts wel degelijk actief was voor het familiebedrijf (afb.24). En dat zal hij zijn totdat hij op 25 maart 1920 vanuit Boxtel, de locatie van het familiebedrijf sinds eind 1891, naar Berlijn vertrekt. In tegenstelling tot wat Altena, van de Laar & Stijnman (35), en

Afb.24 [Krantenadvertentie in de 'Leeuwarder Courant' van 22 januari 1904](#) waarin Hubert Bogaerts zich voorstelt als actief lid van *Peinture-Bogaerts* (dekrantvantoen.nl)

Scheen & van Oirschot (67) schrijven, was *Peinture Bogaerts* niet tot in 1933,

(35) Henri Bogaerts, een leven tussen tijdschriften, houtgravures en kunstreproducties. Fotografie in dienst van de reproductie', p.182. Altena, M., van de Laar, M. en Stijnman, A., in : *Het licht van de Stichting Brabants Fotoarchief Eindhoven*, 1997, (67) [Scheen, P., van Oirschot, A. \(1963\). De kranten in Brabant. Encyclopedie van Noord-Brabant 1 \(1985\), p. 176](#) (bossche-encyclopedie.nl)

Afb.25 [Krantenadvertentie van Kunstinrichtingen H. Bogaerts & Co. te Boxtel in 'De Standaard' van 30/3/1938 \(delpher.nl\)](#)

Afb.26 [Krantenadvertentie van H. Bogaerts & Cie., Kunstschilders te Boxtel in de 'Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche Courant' van 4 augustus 1938 \(delpher.nl\)](#)

Afb.27 [Krantenadvertentie van Kunstinrichtingen H. Bogaerts & Cie. te Boxtel in 'De Nederlander' van 24 januari 1939 \(delpher.nl\)](#)

maar tot minstens in 1938 (66) en zelfs tot in 1939 (afb.27) actief in de Stationsstraat 105 te Boxtel, waar Emile Bogaerts (Emilius Henricus Christianus Maria Bogaerts, 's-Hertogenbosch, 5 mei 1873 – Vught, 14 februari 1939) (70)

(66) [Krantenartikel in de 'Vlissingse Courant' van 31/10/1938](#), pag. 6 ('Groote radio-luisterwedstrijd', prijs 9) (krantenbankzeeland.nl), (70) [Overlijden Emilius Henricus Christianus Maria Bogaerts op 14 februari 1939 te Vught » Open Archieven](#) (op scan klikken) ; akte No. 27 (BHIC)

tot het jaar van zijn overlijden woonde ((71), onderaan : ‘Bevolkingsregister, 105, 1930-1939 E. Bogaerts’). Zijn oudste broer Hubert woonde bij hem in vanaf minstens 1912 ((71), Bevolkingsregister 1912-1922, 2^e gezin : ‘*In dit gezin woonde ook de broer van Emilius HCM, Hubertus AHM 18 nov 1869*’), totdat Hubert op 25 maart 1920 naar Berlijn verhuisde (zie afb.23, pag. 35). Het bevolkingsregister van Boxtel 1912-1922 bevestigt dat zijn drie broers Emile (Emilius), Henricus (Henri jr.) en Aloijsius (Louis) ook kunstschilder waren ((71), Bevolkingsregister 1912-1922 : ‘*Drie gezinshoofden Bogaerts stonden alle drie bekend als “kunstschilder”*’). Volgens het handelsregister van de Kamer van Koophandel in ’s-Hertogenbosch werd *H. Bogaerts & Co.* opgeheven op 12 januari 1940 (72), dus niet volgens Altena, van de Laar & Stijnman en Scheen & van Oirschot na de dood van Henri jr. in 1933 ((67) ‘*Na de dood van Henricus in 1933 werd de ‘peinture’ opgeheven*’), maar na de dood van Emile in 1939.

Nederlandse krantenartikels

Er werden opvallend minder Nederlandse dan Britse krantenartikels gewijd aan de Londense zaak Krantz-Bogaerts (49)(50)(59). Opmerkelijk in 'Het Nieuws van den Dag : Kleine Courant' van 11 november 1889 is de vermelding : "*Baron Krantz schijnt de hoofdleider te zijn geweest.*" Hiermee verwijst de krant naar de getuigenis van Henri Bogaerts zelf op zijn proces op 25 november 1889, waar hij protesteert tegen de beschuldigingen en er de nadruk op legt het slachtoffer te zijn geweest van Bruno Felvert Krantz ((32) ‘*Bogaerts elected to take his trial, protesting his innocence, and affirming that he had been the dupe of the soi-disant baron—...*’), maar ook van kolonel J.E. Perry (27) (8). ‘Het Nieuws van den Dag : Kleine Courant’ schrijft later in een artikel van 4 december 1889 onder meer nog : ‘*De advocaat van Bogaerts voerde aan, dat er niets op dezen te zeggen was, dat hij het slachtoffer geworden was van Krantz, dat hij over geheel Europa als een uitvinder bekend stond, de oprichter was van een der meest bekende bladen op het vasteland van Europa en dat hij niets met de zwendelarijen had uit te staan en er nimmer van had geprofiteerd. Het was alles tevergeefs. De jury vond beide personen schuldig, waarop zij elk tot 12 maanden dwangarbeid veroordeeld werden.*’ Met de vermelding ‘*uitvinder*’, bedoelde de krant de uitvinding van de

(8) [Getuigenis van Eugene Bradshaw](http://oldbaileyonline.org) (oldbaileyonline.org), (27) [Getuigenis van Eliza Adams](http://oldbaileyonline.org) (oldbaileyonline.org), (32)(afb.11) [Krantenartikel in ‘Lloyd’s Weekly London Newspaper’ van 1/12/1889, ‘Trials at the Old Bailey’](http://genesreunited.co.uk) (genesreunited.co.uk), (49) [Krantenartikel in 'Het Nieuws van den Dag' van 4/11/1889](http://resolver.kb.nl), 4e blad, 'Gemengd Nieuws', 1e art. (resolver.kb.nl), (50) [Krantenartikel in 'Het Nieuws van den Dag' van 11/11/1889](http://resolver.kb.nl), 5e blad, 'Gemengd Nieuws', 1e art. (resolver.kb.nl), (59) [Krantenartikel in de ‘Middelburgsche Courant’ van 6/11/1889](http://krantenbankzeeland.nl), pag. 2, 3de en 4de kolom (krantenbankzeeland.nl), (67) [Scheen, P., van Oirschot, A. \(1963\). De kranten in Brabant. Encyclopedie van Noord-Brabant 1 \(1985\), p. 176](http://bossche-encyclopedie.nl) (bossche-encyclopedie.nl), (71) https://heemkundeboxtel.nl/stationsstr150/prot/Stationsstraat_103_en_105.html, (72) [Kamer van Koophandel ’s-Hertogenbosch, H. Bogaerts & Co., Kunstschilders, datum opheffing : 12-1-1940](http://kamer.van.koophandel.nl) (BHIC)

(minstens twee) kunstreproductieprocédés '*Peinture Bogaerts*' (gepatenteerd onder bv. U.S. patent 212887 van 4 maart 1879) (16) en een zinkografisch procédé dat graveerwerk op hout, koper of staal imiteert (gepatenteerd onder patent 11136 van 15 augustus 1887) (15)(65). Met de vermelding '*de oprichter van een der meest bekende bladen op het vasteland van Europa*', bedoelde de krant het Nederlandse katholieke weekblad *De Katholieke Illustratie*. Met deze twee vermeldingen laat de krant er geen twijfel over bestaan dat het hier inderdaad om de bekende Henri Bogaerts gaat van het Nederlandse kunstreproductiebedrijf voor schilderijen en portretten *Peinture Bogaerts*.

Het strafgeding tegen „Baron“ Bruno Krantz, een Oostenrijker, en den Hollander Henri de Bogaerts, die zichzelf „uitvinders“ noemden en die talrijke zwendelarijen pleegden, is dezer dagen te Londen geëindigd. Het bleek uit het getuigenverhoor, dat de talrijke maatschappijen, die gezegd werden te zijn opgericht, zooals de „Vereenigde maatschappij voor de exploitatie van Bogaerts-patenten,“ de „Bogaerts-maatschappij voor vrije correspondentie,“ de „Bogaerts-maatschappij voor voorzorg voor zieken,“ de „algemeene Bogaerts-maatschappij,“ de „Bogaerts Panorama-maatschappij,“ enz., geen van alle ooit geregistreerd waren. Alleen bestond er eene „Bogaerts Engraving-Company,“ die op 6 Maart 1888 geregistreerd werd met een kapitaal van f 30,000 in aandelen van f 1 en een contract gemaakt had met Bogaerts voor overgave aan dezen van 29,993 aandelen, als betaling zijner patenten, terwijl er zeven aandeelhouders waren, elk met een aandeel van f 1. De advocaat van Bogaerts voerde aan, dat er niets op dezen te zeggen was, dat hij het slachtoffer geworden was van Krantz, dat hij over geheel Europa als een uitvinder bekend stond, de oprichter was van een der meest bekende bladen op het vasteland van Europa en dat hij niets met de zwendelarijen had uit te staan en er nimmer van had geprofiteerd. Het was alles te vergeefs. De jury vond beide personen schuldig, waarop zij elk tot 12 maanden dwangarbeid veroordeeld werden.

Afb.28 [Artikel in 'Het Nieuws van den Dag : kleine Courant' van 4 december 1889](#) met omkaderd de visie van de advocaat van Henri Bogaerts en onderlijnd de vermelding van *Bogaerts Engraving Company Ltd.*, de enige geregistreerde firma van de Londense '*Bogaerts-maatschappijen*' (delpher.nl)

(15) [Les Arts Graphiques S.A. 'Activity' : 'Patent of 16.8.1887 ...'](#) fomu.atomis.be, (16) [U.S. patent 212887 van 4 maart 1879, op naam van Henri Bogaerts](#) U.S. Patent and Trademark Office, (65) [Patent 11136 van Henri Bogaerts \(Les Arts Graphiques S.A.\) dd. 16/8/1887. The Photographic News, 20/4/1888](#) (books.google.be)